

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Confessariorum Repetitum

Schoonaerts, Gregor

Coloniæ Agrippinæ

VD18 14542323-001

Tractatus. De Sacramento Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41226

- ¶ 2. De pueris, qui innocentiam Baptismalem conservârunt, nihil difficultatis esse potest. Cæterùm Confessarii diligenti examine id explorare debent, quia justificationis gratia ob rationis usum obtentum multipliciter & facîle deperditur. Iphis sufficere non debet, quòd actiones mortaliter peccaminosas non inveniant, sed sedulò investigandum, an voluntas per amorem Dei super omnia à primo, sed morali rationis diluculo ad Deum fuerit conversa, & etiamnum sit, quia pueri sæpiùs in lusus & vanitates cor ita divisum habent, ut primum Decalogi præceptum non adimpleant.
- ¶ 3. Qui amore Dei vacui deprehenduntur, mediis facilioribus, & tenellæ ætati accommodatis ad caritatem DEI super omnia priùs manuducendi sunt, quàm ad Eucharistiæ Sacramentum admittantur.

TRACTATUS

DE

SACRAMENTO POENITENTIÆ.

CAPUT PRIMUM.

Quid sit Sacramentum Pœnitentiæ, & quænam ad illud requirantur?

POENitentia est Sacramentum à Christo institutum, in quo ministerio Sacerdotum remittuntur actualia peccata, & solvuntur

R 4

omnia

omnia vincula ad culpam pertinentia, quibus homini conscientia quasi fuit ligata; remittitur quoque pœna aeterna, & temporalis, vel tota, vel pro parte, secundùm dispositionem Pœnitentis.

2. Adultis post Baptismum in mortale lapsis secundùm omnes Theologos hoc Sacramentum est necessarium vel in re, vel in voto. In re, quando datur occasio illud suscipiendi: in voto, quando deest; ex quo patet ejus necessitas.

3. Hujus Sacramenti tres sunt partes materiales, *Contritio, Confessio, & Satisfactio*, & cuilibet parti materiali correspondet effectus ex opere operato. Præter tres materiales partes datur una formalis, scilicet *Absolutio*.

4. *Contritio, Confessio, & Absolutio* secundùm omnes sunt partes essentielles hujus Sacramenti, ac proinde unâ ex iis deficiente, hoc Sacramentum nullo modo subsistere potest.

5. Secundùm communiorem sententiam, satisfactio est tantùm pars integralis hujus Sacramenti, ac proindè sicut homo potest subsistere sinè manu, & pede, ita & hoc Sacramentum sinè satisfactione; ut patet in moribundo, qui morti proximus absolvi potest, licèt sit impotens faciendi aliquam satisfactionem.

P. 1. Quæ est materia & forma hujus Sacramenti?

R. Materia proxima sunt actus Pœnitentis, *Contritio, & Confessio*; remota verò sunt omnia peccata post baptismum comissa. Peccata mortalia, sunt materia necessaria, venialia, sufficiens: forma verò consistit in his verbis: *Ego te absolvo &c.*

2. An

2. An in hoc Sacramento unum peccatum mortale sine alio possit remitti?

R. Neg. Quia gratia sanctificans, sine qua peccatum mortale non deletur, hominem Dei amicum constituit, à deoque omnem cujuscumque criminis reatum, quo inimici Dei constituimur, necessario dissolvit.

§. 1. *De Contritione.*

Contritio est, *Dolor animi, ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero.*

Circa Contritionem notandum, aliam esse Contritionem perfectam, quæ hominem statim Deo reconciliat, etiam ante actualem Sacramenti susceptionem, & ad illam requiritur, ut peccator doleat, ac detestetur peccata, quatenus sunt offensa Dei super omnia perfecto amore amati, & jungat cum hoc dolore & detestatione firmum propositum mutandi vitam, & numquam imposterum peccandi: aliam verò imperfectam, quæ non concipitur ex tam intenso & perfecto amore, sed ex imperfecto: sed quia, teste Catechismo Romano, pauci admodum ad hunc gradum amoris perfecti pervenire possunt, sufficit, & requiritur in Sacramento Pœnitentiæ ad reconciliationem obtinendam dolor proveniens ex amore Dei super omnia, sed imperfecto. Hoc insinuat Conc. Trid. sess. 6. cap. 6. præcipuè, dum ad Pœnitentiam, quam agi oportet à baptizandis, requirit, ut Deum tamquam omnis

justitiæ fontem diligere incipiant, quod per consequens etiam requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ, cùm non minor, sed major ad hoc requiratur dispositio, quia Pœnitentia vocatur laboriosum baptisma. Accedit definitiva S. Aug. sententia: *Pœnitentiam certam non facit nisi odium peccati, & amor Dei.* Serm. 7. de Tempore. Necessitatem amoris sexcentis locis adstruit Doctorum Aliqua.

P. 1. An ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiratur formale propositum non peccandi de cætero, distinctum à detestatione peccatorum?

R. Neg. Sed sufficit propositum virtuale inclusum in efficaci detestatione omnium peccatorum, quia tunc omnis peccandi voluntas sufficienter excluditur.

2. At sit peccatum confiteri sola venialia peccata absque ulla conditione & proposito ea cavendi?

R. Aff. Et quidem mortale, quia tunc Sacramentum redditur nullum propter omissionem partis essentialis.

3. Quibus casibus tenemur elicere actum Contritionis?

R. 1. In articulo mortis. 2. In ejus periculo.

3. Quando quis sentit, se esse constitutum in periculo amittendi usum rationis. 4. Quando quis sibi conscius est peccati mortalis non habens copiam Confessarii, & tenetur celebrare ad vitandum scandalum. 5. Quotiescumque est suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ.

Ni-

Nimis dura & improbabilis videtur mihi eorum sententia, qui sustinent, mox à peccato mortali commisso vigere obligationem eliciendi actum formalem contritionis sub novo peccato, quamvis hoc suadere, laudabile sit.

CASUS I.

Quid aget Confessarius cum pœnitentibus sapiens eadem peccata venialia confitentibus?

R. Suadendum est, ut majoris securitatis ergò mortale aliquod de vita præterita adjungant, eò quòd hâc viâ confessio venialium, in quæ sæpè labimur, & Absolutio Sacramentalis non parum assecurantur. Duo tamen cavenda: alterum, nè pœnitentes de venialium contritione, & emendatione minùs sint solliciti, quàm si hæc sola confiterentur. Alterum, nè mortale illud quasi ex consuetudine subjungant, sine novo dolore & detestatione, historicè magis ipsum narrando, quàm de eo Sacramentaliter se accusando.

§. 2. De Confessione.

Quantùm ad secundam partem, scilicet Confessionem, ad illam varia requiruntur, quæ tamen reduci possunt ad hæc quatuor: ut sit *integra, fidelis, diligens, & obediens.*

Ad integritatem Confessionis secundùm trid. Sess. 14. cap. 5. requiritur 1. ut pœnitens omnia peccata mortalia, etiam solius cogitationis, quæ post diligentem sui discussionem memoriæ occurrunt, in Confessione explicet. 2. Ut non solum peccata mortalia explicet in genere, & in spe-

specie, sed etiam tenetur peccatorum suorum numerum exprimere, quantum moraliter hic & nunc à Pœnitente fieri potest; proindè si determinatum assequi non valeat, dicat verisimilem, qui talis apparet post diligens examen, plus, minusve. 3. Ut pœnitens non tantum circumstantias speciem mutantem, sed etiam intra eandem speciem notabiliter aggravantes exprimat. Vide fol. 32.

P. 1. Quænam peccata comprehenduntur sub illis peccatis mortalibus, quæ Trid. dicit esse confitenda?

2. Peccata mortalia etiam antè per caritatem perfectam remissa, sed nondum clavibus Ecclesiæ subjecta. 2. Indirectè remissa in præcedentibus Confessionibus. 3. Peccata dubia, de quibus accipe breviter mentem nostram.

Vel dubium est de qualitate, an sint mortalia, an venialia, & tunc sinè dubio exponenda sunt in Sacramento Pœnitentiæ, ut Sacerdos, cujus est inter lepram & lepram distinguere, judicet, feratque sententiam. Vel est dubium facti, an peccata, quæ certò creduntur mortalia, admiseris. Et ea etiam sub dubio confiteri teneris, adjunctis aliis, quæ certam materiam præbeant; quia & illa omittere, quæ fortassis commissa sunt, periculosum, & illa sola exponere, quibus irritum foret Sacramentum, falsæ materiæ, si fortè patrata non sint, appositione, Sacramenti integritati injurium. Et certè sicut de peccatis dubiis tenentur homi-

mi-

mines conteri, nè æternæ damnationis periculo se exponant, ita & ea confiteri omnes tenentur. Obligatio enim non solùm regulatur penes ipsum factum, sed penes certum periculum.

Observandum tamen, quòd confessus peccatum ut dubium, si postea certus de illo fiat, confiteri illud ut certum postea debeat, cum peccatum confiteri oporteat, non solùm ut fuit, sed etiam ut est pro presenti in conscientia.

2. Qualis integritas Confessionis est necessaria?
- ℞. Duplex est Confessionis integritas, materialis una, formalis altera. Confessio dicitur materialiter integra, dum nullum prorsus omittitur peccatum: formaliter verò, dum exponuntur illa, quæ post diligens examen memoriæ occurrunt. Integritas formalis requiritur, & sufficit.
3. An peccati complex in Confessione denudari possit, aut debeat?
- ℞. 1. Si Confessarius, cui complex sit ignorus, absquè gravi incommodo adiri nequeat, pœnitens peccatum suum plenè & integrè debet exponere, quamvis Confessarius in notitiam complicitis venturus prævideatur. Hanc sententiam docet S. Thom. opusc. 11. q. 6. & D. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 9. §. 11. aliique, quos vide apud Joannem Morin. lib. 2. de Pœnit. cap. 18. constat: ex Præcepto Christi integrè confiteri tenemur, nisi ratio excusans interveniat, sed in casu nulla est ratio non integrè con-

confitendi; quia infamia Confessione intrinseca est, quæ in ipsa Confessione, seu peccati manifestatione consistit, aut ex ea proximè nascitur, non est ratio sufficiens mutilandi Confessionem; alioquin nullus Confessario sibi noto peccata mortalia, saltem enormia aperire teneretur; sed cùm infamia complicitis Confessione sit intrinseca, peccatum complicitis denudari potest. Hoc non obstante

¶ 2. Si pœnitens Confessarium, cui complex sit ignotus, adire possit, ad hoc obligatur; quia Conscientia dicat, quòd famæ nostræ conservandæ causâ id fieri à complice velimus; ergò ex caritatis lege id facere tenemur, ut famæ complicitis consulamus.

4. An quis confitens peccatum mortale, quod antea in Confessione ritè exposuit, declarare debeat peccatum istud aliàs clavibus fuisse subjectum?

¶ Aff. Quia alia est conditio hominis à peccatis necdum liberi, & alterius, qui delicti veniam quidem impetravit, sed iteratò, & quasi ex abundanti eandem postulat. Ex quo patet, quòd non liceat peccatum recens cum aliis in Confessione explicatis ita confundere, ut Confessarius putare posset, quòd illud præviè adhuc confessi simus.

5. Quàm diligens examen Confessione debet præmitti?

¶ Eam in examine conscientiae adhibendam esse diligentiam, quæ in re magni momenti à viro

prudenti adhiberi solet. Ex quo patet, quòd non semper æqualis diligentia requiratur: sicut enim mercator plus studii & laboris impendit in recolligendis, quæ spectant ad negotiationem exercitam spatio duorum annorum, quàm aliquot mensium; ita conscientiae sui latebras, animique sui sinum diligentius tenetur excutere, qui spatio unius anni confessus non est, quàm, qui à duobus mensibus conscientiam expurgavit.

6. An peccet mortaliter, qui in confessione mentitur?

R. 1. Si gravem malitiam Confessario aperiendam mendacio suo obvolvatur, quin mortaliter delinquat, dubium non est.

R. 2. Si quis sciens volensque Confessario mendacium ultrò obtrudat, videri potest Sacramento velle illudere, quamvis mendacium respiciat materiam levem, quo casu periculum mortis non abest.

R. 3. Dum quis ex verecundia, aliâve ratione aliquid contra mentem dicit, si res sit levis, & omnis Sacramenti excludatur contemptus, non video, quâ ratione reatum incurreret lethiferum.

C A S U S II.

Quid faciendum cum eo, qui dicit: Interroga me, & interim nullum peccatum exprimit?

R. Vel periculum est in mora, vel probabiliter timetur, si dimittatur, ne rediret, vel tam stupidus est, ut conscientiam suam non possit exami-

mi-

minare. Et primò, si talis sit in probabili periculo mortis, videndum, an sciat ea, quæ sunt necessaria necessitate mediæ ad salutem consequendam: si deprehendatur mysteria illa ignorare culpabiliter, ut ordinariè fit, debet se de illa ignorantia in confessione accusare. Si autem parùm temporis supersit vitæ, considerato statu, & conditione personæ, interrogari debet de peccatis aliquibus, quæ à similibus committi solent. Habitâ certâ materiâ absolutionis, Confessarius non ita anxie occupetur ulterius inquirendo, sed reliquum tempus impendat, ut ab ipso possit elicere perfectam contritionem, vel saltem attritionem ex imperfecto erga Deum amore proveniente, cum proposito melioris vitæ, si pristinae sanitati restituatur. Si autem talis supervivat, debet peccata, in præterita confessione omiſsa, defectu temporis examinandi conscientiam exactius postea confiteri.

Si verò non sit in mortis periculo, petendum
 1. Ex quo motivo venerit ad confessionem? Si dicat ad obtinendam absolutionem à suis peccatis, respondendum, quòd debeat revelare omnia sua peccata, & de iis se accusare, adeoque quando redibit ad sedem confessionalem, debeat prius diligenter examinare suam conscientiam, cum arduum sit Confessario omnia peccata expiscari, licet hâc vice eum velit iurare. 2. Inquirendum, num sciat ea, quæ sunt scitu necessaria necessitate mediæ & præcepti ad salutem. Si illa culpabiliter ignoret, instruendus est,

est, & se de ea ignorantia omninò accusare tenetur. 3. Percurrenta sunt breviter decem Præcepta Decalogi, & quinque Ecclesiæ, attentò statu confitentis, & ejus conditione. 4. Suaviter conetur inducere pœnitentem, ut paulisper patiat differrì absolutionem, quo possit exactiùs discutere conscientiam, præfigendo certum tempus, quo ad absolutionis beneficium (si nihil obstat) certò sit admittendus. Idem faciendum cum rudi, qui nescit examinare conscientia suæ statum.

CASUS III.

Quid faciendum cum eo, in quo non apparens signa vera detestationis peccatorum?

R. Talem, antequam absolvatur, disponi debere ad concipiendum Dei timorem, & amorem: ex quibus provenire debet detestatio peccatorum requisita ad Sacramentum Pœnitentiæ. Modus autem perveniendi ad talem dispositionem est inculcatio Divinæ severitatis in impœnitentes, & bonitatis, ac misericordiæ in pœnitentes. Cæterùm ad absolvendum non temerè, inducat ipsum ad veram suorum peccatorum detestationem, quæ proveniat ex aliquo dolore propter Deum offensum, & super omnia, saltem imperfectè dilectum.

CASUS IV.

Quid agendum Confessario, quando ex ignorantia aliquem absolvit, quem non poterat absolvere ob casum reservatum, aut aliud impedimentum?

R. Si probabiliter timeat scandalum in con-

veniendō pœnitentem, vel revocandō, eum committat Christo Sacerdoti summo. Si verò probabiliter iudicet nullum adesse periculum scandalī notabilis, illum conveniat prudenter, dicens, gravem errorem commissum esse in audiendō confessionem ipsius, ideoque rogare, ut velit ei iterum confiteri, aut saltem licentiam dare ipsum veritatem docendi sub Sacramentali sigillo.

C A S U S V.

Quidam interrogatus, à quo tempore precedentem habuisset Confessionem, respondit, se eam habuisse ab anno elapso; Et postmodum interrogatus, quantum temporis impendisset ad examinandam suam conscientiam, respondit, se de peccatis suis cogitasse tantum eo temporis spatio, quo sacrum audivit, Et antea nullatenus. Confitetur interim quadam grandia peccata, de quibus se dicit dolere propter Deum offensum. Absolvitur à Confessario. Queritur, an in hoc, similivè casu prudenter egeris Confessarius?

R. Nequaquam, quia meritò suspicari poterat, pœnitentem, tam exiguo temporis spatio, suam non potuisse debite examinare conscientiam, nec firmum elicere propositum non peccandi de cætero cum peccatorum detestatione. Adde, quòd timendum sit, nè Pœnitens determinatum peccatorum numerum expresserit, nè circumstantias aliquas necessariò exprimendas omiserit. Deindè cor, tanto tempore amore DEI vacuum, de repente immutari non potest. Proindè audiendus benignè, sed suaviter inducendus, ut aliquo tempore pergat examinare conscientiam,

tiam, detestari peccata, accendere ardentius in se caritatem &c.

CASUS VI.

Confessarius quidam vi examinis eduxit ex Conscientia Pœnitentis peccatum mortale, quod statuerat celare: Queritur, quid in isto casu debuerit agere Confessarius?

R. Debit ei proponere enormitatem sacrilegii, quod commisit per occultationem peccati mortalis, debuit etiam efficaciter eum movere ad veram cordis conversionem. Propositâ sacrilegii enormitate, disponat eum ad candidè exponendum cordis sinum, ut sequenti vice fructuosè possit & candidè beneficium absolutionis obtinere.

CASUS VII.

Quid faciendum cum pœnitente, qui dicit: Dubito, an omnes meae Confessiones præterite fuerint bonæ, & absolutiones validæ?

R. Considerandam esse Pœnitentis conditionem, an sit scrupulosus, nec nò. Si scrupulosus, qui ex infundatis suspicionibus statim iudicat suis actionibus subesse malum, non facilè est admittendus ad repetitionem suarum confessionum, cum experienciâ constet, quòd illam repetitionem non nisi cum gravi sui incommodo præstare possit. Quomodo cum tali procedendum, vide fol. 35.

Si Pœnitens scrupulosus non sit, petendum ab illo, ob quam rationem dubitet de confessionum suarum valore? Si deprehendat Confessa-

rius, quòd vel ex timore, vel pudorè &c. omiserit aliquod peccatum mortale confiteri, tunc dicendum, quòd illam confessionem, in qua tacuit illud peccatum, deberet repetere, & omnes sequentes, & quòd simul deberet exprimere, quoties postea confessus fuerit, & absolutus, cum toties commiserit peccatum sacrilegii, quoties memor invalidæ confessionis Sacramenta suscepit. Si deprehendat Confessarius, verè dubium & incertum esse, an fuerit commissus defectus in præteritis confessionibus, petendum 1. quoties cum tali dubio confessus fuerit, & absolutus; quia cum non liceat agere cum conscientia practicè dubia, toties peccavit mortaliter, quoties absolutus fuit, nisi tunc ad iudicium prudentis viri, & ob rationes fundatas, deposuisset conscientiam dubiam, quòd licitè posset absolvi sine repetitione confessionum. Si tamen dubium maneret, consulendum 2. ut ad sedandam suam conscientiam institueret generalem confessionem totius vitæ, & sub dubio consisteretur peccata sacrilegii, quæ fortè comisit in sequentibus confessionibus, nisi gravia obstarent incommoda.

CASUS VIII.

Quid faciendum, si sponsus habuerit copulam cum Sponsa, & Sponsus manè veniat ad Confessionem, & confiteatur, se nocte præcedente dormivisse cum sua Sponsa. Absolutà à Sponso Confessione, accedit Sponsa, (certum supponitur, quòd alteri Confessario non fuerit confessà) & in Confessione ex pudore &c. non accusat se de copula habita?

Ubi Sponsa suam conclusit confessionem, petendum absolutè & efficaciter ab ea, an sint omnia peccata, quæ post ultimam confessionem commisit, quia vel unum peccatum mortale omittere scienter, & culpabiliter, est mortale peccatum, & sacrilegium, adeoque reddit pœnitentem incapacem Absolutionis. Si dicat, se nulla commisisse alia, poterit cautè interrogare Confessarius, an non impudicè attigerit suum sponsum, vel permiserit se impudicè tangi ab altero, & sic à longè examinanda est de copula.

Neque ab illa interrogatione obligor abstinere, quia non sequitur, quòd utar scientiâ ex confessione habitâ, quia illa scientia excitat memoriam meam tantùm, ut hîc faciam, quod sepositâ illâ scientiâ facere potuissem, & fortè debuissim. Si Sponsa neget se impudicè sponsum attigisse, vel permisisse impudicè attingi à Sponso, tunc non est necesse ulterius petere, sed poterit ingenuè proponere DEI scientiam omnia peccata cognoscentis, & futuram eorum omnium in die iudicii (nisi per confessionem deleantur) notitiam & confusionem, ac æternam in inferno ignominiam. Si nec hoc modo emolliatur, Absolutio sub conditione dari potest, si cæteroquin videatur benè disposita; hoc enim modo reverentiæ Sacramenti consulitur, & abusus scientiæ ex Confessione acceptæ evitantur.

CASUS IX.

Plurimi Nobiles dum confitentur, nihil, aut parvum dicunt de peccato vindictæ, plurimi mercatores

*nihil de usura, plurimi opifices nihil de fraudibus
 &c. Quomodo se geret Confessarius in hoc casu?*

R. Confessarius tenetur formare ideam peccatorum, quæ homines talis conditionis possunt, & subindè solent committere, & eos ante absolutionem de talibus interrogare: quia quotidianâ constat experienciâ, plerosque habere spiritum talium peccatorum, de quibus tamen non habent conscientia remorsum.

CASUS X.

Quidam contracturus matrimonium cum persona, quâ semper abusus fuerat usque ad illud tempus, confessus est quidem sua peccata, sed non adhibuit nisi communem, facilemque preparationem: Queritur, quid Confessarius debuerit agere?

R. 1. Si tunc fuerit moralis necessitas mox suscipiendi Sacramentum Matrimonii, nec commodè differri potuerit, conetur eum exhortari ad eliciendum actum amoris benevoli, & detestationis peccatorum, & absolvat sub conditione, adhibitâ hâc cautelâ, ut pœnitens postea revertatur, eadem peccata repetat securitatis ergò, subministrando materiam certam, & non communice.

R. 2. Seclusâ prædictâ necessitate morali, verisimiliùs apparet, quòd Confessarius non debuerit ipsum absolvere, etiamsi peccandi occasio esset auferenda per matrimonium, quia seria peccati detestatio, proveniens ex amore Dei non elucet indiciis sufficientibus.

CASUS XI.

Quidam Confessarius solebat ingemiscere, dum penitentes exponebant gravia peccata, ita ut hoc adverteretur ab aliis. Interim pluries monitus, non se correxit, quia inadvertenter id facere assererat. Queritur, an sigilli violator?

R. Aff. Si non formaliter, saltem interpretativè, & implicite sigillum violavit, quia illi gemitus erant voluntaria gravium peccatorum manifestatio: undè in casu Confessarius ille à confessionibus publicè excipiendis omninò abstinere tenetur.

CASUS XII.

Quid aget Confessarius cum penitente, qui de numero peccatorum interrogatus, eò quòd ita confiteatur, ALIQUANDO PEJERAVI, NONNUNQUAM DETRAXI &c. dicit, se non esse solitum aliter confiteri, nec unquam de numero peccatorum fuisse interrogatum?

R. Si penitens de proposito omiserit numerum exprimere, vel sciens, quòd esset exprimendus, ideò non expresserit, quia non interrogabatur, vel denique per ignorantiam crassam, aut affectatam, ita confessus fuerit, omninò urgendus est ad illarum Confessionum repetitionem, nec est antea absolvendus, nisi sit ratio excusans. Si verò bonâ fide processerit, simpliciter existimans non esse necessarium aliter numerum exprimere, (quod in his partibus rariùs locum habet) non sunt iterandæ quidem præcedentes confessiones, sed supplendus earum

defectus per verisimilis numeri omitti expressio-
nem; & instruendus talis pœnitens, quòd im-
posterum teneatur numerum exprimere. Opti-
mum autem erit consilium, ut confessionem
generalem totius vitæ instituat, si ad illam fa-
ciendam induci possit, & fuerit idoneus.

CIRCA NUMERUM EXPRIMENDUM

Duo sunt observanda. Primum: Ubi non
potest pœnitens certum numerum exprime-
re, exprimat verisimilem, & qui magis ad cer-
tum accedere censeatur, addendo, *plus, minus-
ve*. Advertendum tamen, ut non quasi divinan-
do, aut in genere numerum quemcunque, etiam
majorem sumendo, confiteatur, sed prudenti
æstimatione, & reminiscencia, quis similiter sit
numerus, perpendat. Unde perperam agunt illi
pœnitentes, qui absque iudicio, & debito exa-
mine, quasi ad singulos numeros adhibent par-
ticulas illas *plus, minusve*, sibi abblandientes
quasi omnium numerum per hoc suppleant: sup-
pletio enim debet esse moralis, ex iudicio, & mo-
rali examine fiat, necesse est.

Alterum est, ut dum nec certus, nec vero-
similis aliquis numerus colligi potest propter
lapsuum multitudinem, & nimis diuturnam
Confessionis dilationem, candidè aperiat pœ-
nitens in qualibet specie suum statum, videlicet
inclinationes pravas, consuetudinem, modos
& frequentias lapsuum per diem, aut hebdo-
madam, durationem temporis, quâ in pecca-
ro

torum commissione voluntariè permanserit, incentiva occurrentia &c. ex his cognoscere poterit Confessarius Pœnitentis statum.

CASUS XIII.

Quid agendum cum illis, qui consueverunt toto ferè die colloqui de rebus turpissimis, sinè ullo delectu circa materiam, vel socios, tam circa conjugatas, quàm solutas? Vitium hoc admodùm juvenibus commune, qui (prò dolor!) sæpè ex ignorantia suas referunt impudicitias, & sæpissimè à se factas fingunt, quas fecerunt numquàm.

Re. In illis videndum est i. quâ intentione protulerint turpia, & lasciva: an animo se, aut alios ad libidinem provocandi, vel oblectandi se rebus ipsis turpibus, quas narrant, aut cum alicujus similis delectationis periculo, quod semper mortale est, an verò ex levitate dumtaxat, vel ob solam delectationem, quæ non transeat ad res per verba significatas, sed in ipsis verbis, eorumque artificio sistat; sed cum hoc regulariter fieri non possit sinè aliorum scandalo, vel alicujus ulterioris consensûs periculo proprio, vel alieno, ordinariè lethiferum est.

Secundò ex parte materiæ considerandum, de quibus rebus colloquia misceantur. Denique ex parte audientium, coram quot personis, & quilibus. Diligenter etiam invigilandum, an famam personæ tertiæ similibus jactantiis non graviter lædant.

Nec excusanda sunt hujusmodi spurciloquia, quòd coram conjugatis dumtaxat proferantur,

(ut sibi communiter persuadent uxorati, existimantes sibi penè licere in hac materia loqui, quidquid sibi libet) imò ex hoc capite sæpè graviora sunt peccata, si nimirum multum obscæna fuerint, & ad Venerem vehementer provocantia. Si tamen non admodùm sint lasciva, per se loquendo minùs peccat coram conjugatis turpiter loquens, quàm coram juvenibus, & puellis, in quibus ut plurimùm (experientiâ teste) majus est periculum, quàm in uxoratis.

C A S U S XIV.

Quid agendum cum eo, qui passim solet turpiter concupiscere mulieres sibi obvias, aut circa eas morosè delectari?

R. Confessarius non debet exigere tam exactum peccatorum numerum, sed contentus sit, si Pœnitens, præter conditionem suæ personæ, explicet, quamdiu illam habuerit consuetudinem, & species principales, V. G. an frequentet circa conjugatas, an aliquando circa cognatas, vel personas sacras delectationem morosam, aut mœchandi desiderium habuerit; dicendo specierum, quarum potest, & quoad potest, numerum verosimilem, qui in concupiscentiis saltem rarioribus, V. G. incæstuosis, sacrilegis, ad assequendum moraliter, non videtur adeò difficilis.

C A S U S XV.

Solutus cum soluta totâ nocte decumbens, animo explendi libidinem, quoad posset, confitetur hoc modo: Totâ nocte in lecto impudicè conversatus cum

una, quâcum feci, quod volui; quaritur, an satis integrè confiteatur?

R. Neg. Sed exprimere debet, quoties cum ea copulam habuerit. Cùm enim quâlibet fornicatio sit actio totalis, & completa, nec una ordinetur ad aliam, intentio eas exercendi intra aliquod certum tempus, non efficit, ut eæ sint una moraliter actio peccaminosa. Verba tamen, & oscula, tactus impudici in ordine ad copulam subsecutam (nisi specialem turpitudinis modum contineant: idem dic de osculis copulam immediatè sequentibus, absente periculo ad novam copulam, vel pollutionis) non sunt ordinariè exprimendi, quia hæc & similia sunt copulæ præambula, vel eam approbantia, in quorum notitiam ex actu principali facilè deveniet Confessarius. Aliter tamen resolve, si oscula & tactus multùm extraordinariè duraverint, ut moraliter loquendo non censeantur copulæ præambula, vel cum copula peracta quid unum constituentia.

CASUS XVI.

Quid dicendum de illo, qui ab ultima ante trimestre Confessione nullius sibi conscius mortalis noxa, nollet morti proximus confiteri venialia, quis non deprehendit in conscientia ullum grave peccatum: aut triduo, vel quatruiduo ante, nil de morte cogitans, fuisset confessus, diceretque, se ex eo tempore ab omni gravi crimine sibi per Dei gratiam diligenter cavisse?

R. Desistendum non est, quousque cum vo-

lun-

luntate percipiendæ absolutionis sua venialia aperiat, tum ad indirectam remissionem mortalium, si quod fortè in animo lateret, tum ob gratiam Sacramentalem, & venialium à consecutione gloriæ retardantium remissionem: tum denique ad satisfaciendum piæ fidelium consuetudini, & singulariter in primo casu, ad evitanda scandala, & domesticorum sæpè tristitiam, timoremque.

C A S U S XVII.

Quomodo se geret Confessarius, dum pueros habet confitentes?

R. Viri docti hoc in casu non modicam patiuntur difficultatem, & scrupulum. Igitur de capacitate puerorum, ac puellarum Confessarius judicare non debet ex sola ætate, ex eo utique, quòd septennium exegerunt, sed præter ætatem examinabit ingenii & educationis qualitatem, ex qua constat multos post illam ætatem, alios antè peccati mortalis capaces fuisse. Observabit etiam vultum, & gestus ipsorum, utrùm modestè & devotè se gerant in Confessione, an ridiculè, V. G. nugando cum cratibus, cum pileo &c. facietque interrogationes, ex quarum responsis intelligere possit, utrùm discernant bonum à malo? Utrùm habeant timorem Dei, & affectum ipsi inserviendi? Utrùm pudefiant de mendacio, de aliqua impudicitia cum aliis commissa? &c. Proderit etiam interrogare, cur venerint ad Confessionem, & suaviter inculcandum, quòd, qui nolunt confiteri peccata sua,

igne

igne inexstinguibili puniantur, qui confitentur verò, cœlo donentur. Pensatis omnibus, si iudicet puerum verè & deliberatè peccâsse in eo, quod confitetur, examinandus erit, imò iuvandus ad eliciendum actum supernaturalem fidei & doloris. Ab actu fidei transibit ad actum spei, & detestationis peccatorum. Denique examinari debet, an doleat ex solo motivo humano, quia à patre vapulabit, an, quia Deum offendit, vel quia peccatum est contra Deum. Sunt enim non pauci à natura ita vagi, & malè educati, ut licèt satis dispositi fuerint ad peccandum, non sint tamen satis dispositi ad dolendum, nec aliquando satis hîc & nunc disponi possint. Quo casu Confessarius eos non terreat increpando, sed aliquam orationem Pœnitentiæ loco ipsis imponat, deinde cum benedictione eos dimittat; expedit enim, pueros, etiam absolutionis nondum capaces, benignè audire, aut paulatim instruuntur, & Confessioni assuescant.

CASUS XVIII.

Quomodo Confessarius suscipiet tepidos, suæque perfectionis Christianæ incurios, adeò, ut licèt mortalia nulla committere videantur, nulla etiam Christianæ vitæ signa demonstrant?

R. Verbis Apoc. commonendi sunt: *Utinam frigidus esses, aut calidus; sed quia tepidus es, incipiam te evomere.* Objicienda ergò damnanda securitas, & inducendi ad ferventem caritatem. Verùm hoc opus, hic labor est. Ex una enim parte caritatem sperare non possunt per Sacramenta

in

in periculoso illo statu suscepta. Ex altera parte, cum nihil confiteantur palpabiliter criminofum, ipsis Confessarius facilè videbitur nimis austerus, si ipsos ab absolutionis beneficio excludat. Sua igitur ipsis indignitas tantà suavitate proponenda est, ut lubenter acceptent Absolutionis beneficium differri. Ad hoc proderit magna cum mansuetudine, & caritatis testificatione, zeloque salutis ipsorum interrogare, 1. An non ita sit, quòd à multis annis (post tot Communiones, Confessionesque) semper iidem, vel fortè magis negligentes manserint in iis, quæ Dei sunt? 2. An non videant, quòd nisi de somno suo surgentes novum fervorem concipiant, semper iidem permanent, & in suo torpore, perfectionisque neglectu, ut vixerint, morientur? 3. An non optent talem nancisci Confessarium, qui ipsos à periculoso illo statu excitet? 4. Interrogandi sunt, an non libenter essent in sancta illa dispositione, in qua & fructuosè Sacramenta suscipere, & quæ Dei, suæque salutis sunt, cum fervore peragerent, ut sic jucundè vivere, & mori possent securè. Si desiderium hujus dispositionis excitaverit in ipsis Confessarius, ostendet possibilitatem eam brevè assequendi, & ideo antea omnia excitandum in ipsis erit votum, se speciali modo præparandi ad Sacramenta illa debite & fructuosè suscipienda, hortabiturque ad confessionem fervore extraordinario instituendam, eamque, si fieri possit, generalem. Eum in finem ea suggeret, quæ videbuntur utilia ad illum

fer-

fervorem concipiendum, & excitandum ingens præteriti temporis odium, & dolorem, addendo, quæ specialiter serviunt ad caritatem accendendum, ut sunt orationis studium, frequens elevatio mentis in Deum per pias aspirationes, mortificatio passionum, concupiscentiarum, &c. Præcæteris inculcabit humilis orationis studium. Dein dicet Confessarius consultum esse, ut tantisper expectent, seseque specialiter præparent, antequam Sacramenta suscipiant. Tandem monebit eos, ut interim ad Confessarium identidem accedant, narraturi, quomodo res succedat, ab ipso consilium accepturi, & consolationem.

CASUS XIX.

Quid agendum cum illis, qui vix ulla peccata sponte confitentur, sed tamen à Confessario interrogati, fatentur multa mortalia?

R. Plerumque illos esse imparatos ad Absolutionem: quia verosimile est, quòd Pœnitentes istiusmodi usque ad ingressum in sedem Confessionalem, imò ad ipsum ferè momentum, quo interrogantur, vel rudes omninò fuerint, & morum Christianorum imperiti, vel quòd nulla ipsis cura fuerit pœnitere peccati, proponere emendationem, & integritatis Confessionis satagere, vel (quod deterius est) ex composito illa mortalia subtrahere, si de illis non interrogarentur.

CASUS XX.

Quid censendum de illis, qui ad hoc usque momentum, quo à Confessario instruuntur, ignorant voluntates internas, aut consensus internos circa objecta

objecta libidinis, vindicta &c. esse peccata mortalia, atque ita multa huiusmodi commiserunt?

R. Et hos ordinariè non absolvendos, sed suaviter instruendos, ob hanc quidem rationem: quia dispositio eorum ut minimum est ambigua; eadem sit sententia de iis, qui mortaliter deliquerunt frequenti pollutione, quam hæcenus peccato mortali non annumerârunt.

§. 3. De Satisfactione.

QUANTUM ad satisfactionem olim impositam, illa rigidissima fuit, ut constat legenti antiquos Canones Pœnitentiales: flacciscente tamen caritate, rigor ille Ecclesiæ primitivæ multum est ab Ecclesia immutatus, non tamen totaliter relaxatus. Unde P.P. Conc. Trid. hoc saluterum condunt præceptum sess. 14. cap. 3. *Debent ergò Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum & Pœnitentium facultate salutare & convenientes satisfactiones injungere: nè, si fortè peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quadam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant ergò præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad prædictorum peccatorum vindictam, & castigationem.* Collige, quid judicandum de illis Confessariis, qui peccatoribus omnibus quantumcunque gravibus non injungunt nisi quinque Pater & Ave, vel recitationem unius Psalmi.

Ha-

Habenda igitur, juxta Rituale Romanum tit. de ordine administrandi Sacramentum Pœnitentiæ, ratio statûs, conditionis, sexûs, ætatis, & dispositionis Pœnitentis, & quantum poterit, contrarias peccatis Pœnitentias injungat, veluti avaris eleemosynam, libidinosi jejunia, vel alias carnis mortificationes, superbis humilitatis officia, desidiosis devotionis studia &c.

Cavendum tamen Confessariis, nè in alterum extremum declinent, nimium leves imponendo, vel nimis durum, aut austerum se Pœnitentibus exhibendo. Præstat enim parvâ Pœnitentiâ, quæ spontè assumitur, & verisimiliter adimpletur, ducere confessos ad Purgatorium, quàm cum magna non adimplenda præcipitare in infernum.

P. 1. An teneatur Pœnitens pœnitentiam rationabilem sibi impositam acceptare, & implere?
 R. Aff. Quia ut patet ex Trid. tenetur Sacerdos Pœnitenti injungere pœnitentiam; ergò Pœnitens eam tenetur acceptare, alioquin frustra foret obligatio Sacerdotis ad imponendam, si non esset obligatio Pœnitentis ad illam implendam.

2. Quando nam Pœnitentia est adimplenda?

R. Tempore à Confessario præfixo, quòd si nullum determinatum præfixerit, censebitur obligatio, ut adimpleatur primâ opportunitate.

3. Ad quid est obligatus, qui est oblitus satisfactionis sibi impositæ?

R. Quòd si posset adire eundem Confessarium, & ille recordetur satisfactionis impositæ, vel

T

pec

peccatorum confessorum, tenebitur ab illo exigere novam satisfactionem: quòd, si non possit eundem Confessarium adire, & suã culpã contigerit illa oblivio, tenebitur alteri Confessario confiteri, & novam satisfactionem exigere. Deniquè si sine culpa contigerit illa oblivio, consultum erit per modum satisfactionis aliquid injungere pro confessis peccatis, licèt non sit absolutè necessarium, maximè si Confessarius post absolutionem adjunxerit illa verba: *Passio Domini nostri Jesu Christi &c. quidquid benè feceris &c.* tunc enim bona opera subsequèntia habent vim injunctæ satisfactionis.

4. An satisfactio injuncta possit mutari?
- R. 1. Confessarius, cui Pœnitens sua exposuit peccata, pœnitentiam mutare potest justã subsistente causã: ille enim, qui pœnitentiam imposuit, potest eandem mutare.
- R. 2. Confessarius, cui Pœnitens confessus non est, pœnitentiam mutare non potest, nisi Pœnitens sua repetat ad minus in confuso peccata, aliàs exposita: Confessarius enim judex est, qui sicut incognitã causã sententiam ferre non potest, ita nec datam mutare.
5. An sufficiat implere pœnitentiam in statu peccati mortalis?
- R. Quamvis magis consultum videatur eam in statu gratiæ adimplere, sufficit tamen, si quovis tempore peragatur, sive homo existat in statu gratiæ, sive in statu peccati mortalis, vel
maxi-

maximè si deponat affectum peccati: in primitiva enim Ecclesia satisfactio regulariter adimplebatur ante Absolutionem, & per consequens in statu peccati mortalis frequenter.

CASUS XXI.

Quidam indiscretus Confessarius cuidam ancilla pro Sacramentali pœnitentia precipit, ut per octiduum jejunaret in pane & aqua, & per triduum abstineret ab omni verbo proferendo, & interim illa ancilla erat toto tempore domesticis curis vacatura; queritur, an talis Confessarius rectè egerit?

R. Egit imprudentissimè cum indirecta sigilli Confessionis violatione, cum ex indiscreta illa Pœnitentia in illa familia suborta sit suspicio ingens gravioris alicujus delicti.

CAPUT II.

De Casuum Reservationem, & Sigillo Confessionis.

§. 1. *An reservatio graviorum criminum valida sit, & utilis?*

R. Aff. **C**onstat ex Trid. sess. 14. cap. 7. Ratio in promptu est, quia superiores Ecclesie possunt inferioribus Sacerdotibus conferre jurisdictionem ad certa peccata restrictam; & hoc valdè utile est, ut scilicet Superiores compescant suos subditos à gravioribus peccatis.

Nota, quòd quilibet Sacerdos in probabili mortis articulo à quibuscumque peccatis validè & licitè queat absolvere.

P. I. Qui casus reservantur Pontifici?

R. Illi, qui in Bulla Cœnæ Domini exprimuntur. Hæc passim exstat apud Authores. An autem hæc Bulla Cœnæ Domini locum teneat in Belgio, disputatur.

Interim attendatur praxis cujuscumque Diœcesis. Præter casus in ea contentos, Papæ etiam reservantur sequentes: 1. Violatio immunitatis Ecclesiasticæ. 2. Violatio clausuræ Monialium ad malum finem. 3. Duellum, seu provocatio ad illud. 4. Violenta injectio manûs in Clericos. 5. Simonia realis, & confidentialis.

Casus Episcopis reservati pro diversitate locorum sunt varii. In Diœcesi Antverpiensi reservantur sequentes: 1. Hæresis. 2. Apostasia. 3. Simonia. 4. Sodomia. 5. Homicidium voluntarium. 6. Incendium cum deliberata voluntate procuratum. 7. Raptus virginum. 8. Incestus cum consanguineis, aut Sanctimonialibus. 9. Injectio violêta cum læsione in parentes facta. 10. Sortilegium. 11. Adulterium notorium, ac omnia delicta; quæ majorem excommunicationem annexam habent, & prædictis graviora.

2. Quid requiritur, ut quis incurrat primum casum reservatum?

R. Duo requiruntur, 1. Pertinacia, ut sciat rem, de qua dubitat, esse de Fide, & Ecclesiam tenere. 2. Ut dubium sit voluntarium, non à phantasia, aut imaginatione profectum.

3. Quotuplex est Apostasia, quæ reservatur?

R. Triplex, à Fide, ab Ordine, à Religione.

Non

Non incurrit hunc casum mentalis tantum
Apostata cujuscumque speciei.

4. Quæ Simonia reservatur, & quæ Sodomia?

R. Illa, quæ externo opere ab alterutra parte
est completa, uti & Sodomia, non tantum
inchoata, sed debet esse in ratione peccati
consummata.

5. Quinam, & quomodo incurruntur reliqui
casus?

R. 1. Casum homicidii voluntarii incurrun-
t omnes, qui irâ, odio, invidiâ, aut simili pravâ
affectione alium privatâ authoritate invadunt,
& occidunt, nec excusantur illi, qui homici-
dium mandant, consulunt, aut homicidæ
auxilium ferunt, nisi in aliqua Diœcesi solus
actus homicidii per se immediatè commissus
reservaretur.

R. 2. Ut incurratur casus reservatus ratione
incendii, debet illud esse vel in se volun-
tarium, vel in causa culpabili.

R. 3. Quicumque feminam &c. violenter rapuit
contra voluntatem feminae, aut eorum, sub
quorum potestate erat, sive ad copulam tan-
tum carnalem, sive ad ducendum in uxorem,
incurrit casum reservatum.

R. 4. Solus reservatur inccæstus cum consan-
guineis, non autem cum affinibus: proinde
non incurrit hunc casum reservatum, qui
cognovit sororem, vel neptem uxoris suæ;
neque Clericus, Sacerdos, aut Religiosus,
qui rem habet cum muliere soluta, vidua, vel

conjugata, quia quamvis ex parte agentis vocari possit incestus spiritualis, non est tamen cum sanctimoniali.

¶ 5. Nomine Patris, & Matris non solum intelliguntur mei, sed & uxoris meæ parentes, quos, si vel pedibus, brachiis, ense, baculo, lapide &c. graviter læserim, casum incurro reservatum.

¶ 6. Qui misit sortes, vel quid æquivalens ad cognoscendum secretum præteritum, vel futurum, ex pacto inito cum dæmone implicitè, vel explicitè, incurrit casum reservatum, uti & adulter, qui est notorius vel jure, vel famâ.

C A S U S XXII.

Pœnitens, post diligens examen suorum peccatorum institutum, confitetur Superiori &c. omnia peccata, que occurrunt, recordatur postea à peccati alienius reservati, à quo potuisset à Superiore absolvi, si fuisset recordatus. Accedit Confessarium alterum, in reservata non habentem potestatem; queritur, an ille Pœnitentem possit absolvere à peccato reservato, cujus nullam fecit in novissima Confessione ex oblivione mentionem?

¶ Probabiliter aff. Si Confessio aliàs fuerit valida: quia absolventis intentio saltem tacita est, per suam absolutionem liberare Pœnitentem, quantum potest ab onere suorum peccatorum, utpote sciens voluntatem ad se venientis esse, ut obtineat tale beneficium, quod cum ipse posset conferre, existimandus est pro sua Pastoralis, paternaque cura nolle deesse illi in ullo necessa-

rio ad eandem exonerationem. Qui de veritate huius resolutionis dubitaret, remittat Pœnitentem vel ad eundem superiorem, vel alterum, quâ potestatem habet absolvendi à reservatis.

§. 2. *De Sigillo Confessionis.*

Sigillum Confessionis est, *Obligatio eatacendi, qua viâ Confessionis innotuerunt.*

Illo sigillo silentii obstringitur Confessarius jure naturæ, Divino, & Ecclesiastico. Extenditur autem hæc obligatio non solùm ad Sacerdotem, sed etiam ad quoscumque alios, qui peccata Pœnitentis solâ Confessionis viâ cognoscunt.

Sigillum Confessionis directè infringi potest, & indirectè.

Violatur directè, *quando peccatum aliquod in particulari, vel circumstantia illud concernens verbo, scripto, vel facto aperte manifestatur: indirectè autem violatur, quando aliquid agitur, vel dicitur, ex quo conjectura fieri, vel suspicio nasci potest, quòd quis mortaliter deliquerit in genere.* Hinc sigillum violatur à Confessario narrante solâ tali personæ absolutionem denegâsse, quia ex hoc dicto, ut minimum suspicio de gravi peccato, vel de indispositione Pœnitentis nata est audientibus suboriri.

Attende, quòd omnia ad materiam sigillè spectent, quæ Pœnitens in ordine ad manifestationem peccati exponit, ut si defectum aliquem naturalem denudet, V. G. si insinuet se spurium. Sed quæ merè incidenter narrantur, & nullam

cum Confessione connexionem habent, neque in dedecus Pœnitentis, aut alterius personæ cedunt, ad materiam sigilli non pertinent: sed caveatur periculum scandali.

Peccata in Confessione audita ad jocum enarrare, etsi nullum sit revelationis sigilli periculum, valdè apparet irreligiosum.

P. 1. Quid agendum Confessario, qui interrogatur de peccatis in Confessione auditis?

R. 1. Si interrogetur à persona privata hoc modo: *Non scis, vel non audisti, an Petrus V. G. perpetraverit illud homicidium?* Respondere potest: *nescio, si viâ solius Confessionis noverit.* Ratio est, quia tales interrogationes intelligi solent, & debent de iis, quæ tali viâ noscuntur, ut salvâ conscientiam, & Sacramenti reverentiam dici possint.

R. 2. Si Confessarius interrogetur à Judice hoc modo: *Nescis, an Petrus hoc facinus commiserit?* Licitè respondet *nescio*, & si opus fuerit, id ipsum juramento confirmare potest, quia interrogationes judicum intelligi solent, ac debent de criminalibus, de quibus juridicè possunt interrogare: undè responsio præfata ex circumstantiis hunc habet sensum: *Non scio tali viâ, de qua me interrogas.*

R. 3. Si Confessarius interrogetur hoc modo: *Non scis ex Confessione, quòd talis commiserit hoc peccatum?* Illicitè respondet *nescio*, sub intelligendo, ut tibi dicam, quia esset mera restrictio mentalis. Confessario igitur incumbit
sic

sic interrogantem graviter reprehendere, & exponere, quòd talis interrogatio impia sit, & sacrilega, adeòque ad eam neque respondere velit, neque possit.

Quàm sanctè, non tantùm Superiores Ecclesiastici, sed & etiam iudices sæculares hoc venerentur Confessionis sigillum, patet ex innumeris exemplis, è quibus duo dumtaxat adjungo.

P R I M U M.

Celebris Autor Lusitanus (Rodericus à Cugna Archi-episcopus braccarensis tract. de Confess. sollicitantibus, q. 13. num. 38.) adfert extraordinarium exemplum revelatæ Confessionis sæculo 16. Circumstantiæ adeò particulares sunt, ut non possim non omnes adferre. Catalanus quidam, ait, ad mortem damnatus propter commissum homicidium, Sacerdoti confiteri denegabat, dum ad supplicium traheretur. Tantâ violentiâ cunctis exhortationibus in hanc causam ipsi datis, nullam tamen resistentiæ rationem allegans, persistebat in proposito, ut pertinacia illa ex mentis turbatione, ex metu mortis ortâ, proficisci videretur. Admonetur S. Thomas à Villa-nova Archi-Episcopus Valentix in Hispania: dignabatur sollicitus Archi-Præsul sese impendere, ut reum hunc ad Confessionem perduceret, nè anima simul cum corpore periret: sed S. Prælatus mirum in modum obstupuit, dum causam hujus negationis ex reo didicit. Pœnitens ei dicebat,

se meritò Confessionem horrere, cùm unice
 condemnatus esset in vim revelationis homicidii
 à Confessario suo factæ, quod ipsi in Confessione
 declaraverat. Quòd mortalium nullus perpetrati
 criminis conscius fuerit, sed quòd illud Confes-
 sario confitens, candidè totum crimen declara-
 set, locum, in quo occisum sepelierat, indicasset,
 aliasque omnes circumstantias. Has autem cir-
 cumstantias eo modo à Confessario revelatas
 coram Judice negare non potuerat, quod causa
 condemnationis ejus fuerat. Addebat, se post-
 modùm scivisse, quod non sciebat, dum confite-
 batur, Confessarium suum esse occisi Fratrem, &
 vindictæ desiderium Sacerdotem hunc ad Con-
 fessionis revelationem exstimulasse. His auditis
 judicavit Villa-Novanus hoc incidens ipsâ causâ
 attentius esse considerandum, cùm non jam de
 cujusdam punitione, sed de damno Religionis
 ageretur. Confessarium ad se appellari jussit, quo
 hoc revelationis crimen fasso, Judices coëgit
 sententiam revocare, & omnium plausu reum
 absolvere, ut exemplum inviolabilis reverentiæ
 erga Confessionis sigillum habendæ statueretur.
 & ut disciplinæ ordo observaretur, magnus hic
 Archi-Præsul hunc Confessarium puniri jussit.
 Verum est, quòd punitionem diminuerit in gra-
 tiam, quòd tam facilè crimen suum fassus fuis-
 set, & occasionem subministrasset monstrandi
 exemplum venerationis, quam & judices pro
 Confessionis sigillo habere tenentur. Subjicio
 ex Theophilo Raynaudo

A L T E R U M.

Horret animus ad Judæ novi sacrilegam
 avaritiam Anno 1579. diabolo incentore
 patratam. Caupo truculentus, apud Tolosates,
 exceptum hospitio advenam, jugulavit in Hy-
 pogæo, clam omnibus, ac ne domesticorum qui-
 dem ullo, vel sceleris administro, vel conscio.
 Post aliquod tempus, tangente Deo cor homi-
 cidæ, expiavit conscientiam apud Confessarium,
 eique cædem advenæ, & cædis modum, ac sepul-
 turæ locum aperuit. Nusquam comparente post
 non breve tempus eo, qui cæsus fuerat, cognati
 omnes latebras frustra scrutati, præmium
 publicè proponunt per præconem, iis, qui annun-
 tiarent, quid de illo homine factum esset. Cau-
 ponis Confessarius quæstum æstimans pietatem,
 auditâ mercede non contemnendâ indicibus
 constitutâ, furtim admonuit, quærendum esse in
 hypogæo cauponis: ibi enim infossam jacere, qui
 desiderabatur. Refossam est cadaver, & compre-
 hensus caupo, priusquam tormenta admoveren-
 tur, reum se cædis fassus est, quam tamen con-
 stanter negavit ab ullo mortalium, quàm à suo
 Confessario prodi potuisse. Senatus apprimè
 Catholicus, comperto eo corrupto fonte notitiæ,
 quàm caupo gravabatur, habuit eum pro innoxio,
 nec passus est, perfidi, & omni notâ, ac mulctâ
 digni Confessarii delationem nocere reo, sed
 donec is aliundè parratæ cædis insimularetur,
 pronuntiavit insontem. Omnino Christianè, &

Re-

Religiosè, & ad consulendum incolumitati tam necessarij Sacramenti peropportunè. Confessarius idem, Senatu judicante, actus in furcam est, & cadaver crematum. Hæc laudatus Theophilus Raynaudus è Societate JEsu Theologus tom. 17. fol. 604. in suo Prato spirituali.

C A S U S XXIII.

Petrus Clericus cognovit Annam filiam Henrici, que concepit, & à parente in distantem longè locum missa, peperit masculum: quo post aliquot septimanas mortuo, reversa undè venerat, Confessarium adiit, qui noluit eam absolvere, nisi complicem noverit, & insuper dixit ei, quòd eam non absolveret, nisi illi daret facultatem utendi istà Confessionis scientiâ. Illa filia absolutionis impatiens, nominavit Petrum complicem, & prædictam facultatem dedit. Postmodùm accusatus fuit prædictus Clericus, qui jam pridem pœnitentiam egerat in cinere, & cilicio, & indè à superiore fuit punitus. Queritur, qualiter peccaverit Confessarius?

R. 1. Peccavit mortaliter. 1. Inducendo istam filiam ad detrahendum Clerico, & toties, quoties induxit, donec persuaserit. 2. Fuit sigilli Confessionis violator, quia viâ illicitâ extorsit ab ista filia facultatem utendi istâ scientiâ Confessionis. Unde talis Confessarius obligatur ad totalem restitutionem famæ Clerici infamati, & integram reparationem omnium damnorum indè secutorum.

Observandum in hac materia, quòd expressus, non coactus Pœnitentis consensus requiratur, ut
pec-

peccatum in Confessione auditum manifestetur, & quidem ille consensus peti non debet, nisi ob causam valdè gravem. Cæterùm satiùs videbitur Pœnitentem inducere, ut peccatum illud extra Confessionem declaret, quatenùs Confessarius ad ejus manifestationem securiùs procedere queat.

CASUS XXIV.

Episcopus firmiter intendit alicui, quem Sacerdotem credit, hominem probum, illiusque muneris capacem estimat, Pastoratum conferre; interim soli Deo, & Episcopo nota est hæc firma resolutio. Casu accidit, quòd is Sacerdos creditus confiteatur Episcopo, eique aperit se à decem annis Sacerdotalibus muniis functum fuisse, se tamen Sacerdotem non esse, quia literas falsas exhibuerat. Aperit ulterius se versari in multiplici peccaminoso habitu, putà Sodomie &c. Queritur 1. An Episcopus teneatur remanere in resolutione sua conferendi Pastoratum? 2. An Episcopus, supposito eum non obligari, peccet mortaliter, si huic falso Sacerdoti in tali statu Pastoratum conferat?

Ratio dubitandi est, 1. Quia aliqui credunt, quòd utatur scientiâ haustâ solùm ex Confessione, quod citrà sacrilegium fieri non posse arbitrantur, dum illud spectat ad personam determinatam. 2. Quia uteretur istâ scientiâ in detrimentum illius hominis, cujus conditio fit peior, propter scientiam ex Confessione acquisitam; nam Parochus fuisset, nisi supra-dicta Confessio eum indignum demonstrâset.

Et. Ad

R. Ad 1. Episcopum non obligari ad manendum in proposito suo, quia nullus obligatur perseverare in proposito malo, cujus executio adversatur gloriæ Dei, & saluti plurimarum animarum, quando fruitur plenâ libertate mutandi hoc malum propositum. Præfatus autem Episcopus plenâ istâ libertate fruitur, nam in particularibus circumstantiis, uti potest scientiâ ex Confessione habitâ de indignitate illius hominis, ista propositi mutatione nullum præjudicium adferente sigillo Confessionis, cum ista intentio soli Deo, & Episcopo nota sit, proinde periculum non est Confessionem odiosam reddendi.

Ad 2. R. quòd Episcopus peccaret mortaliter, si in tali casu isti prætenso Sacerdoti Pastorum conferret, quia absque crimine malum propositum executioni dari non potest, dum ad illud exequendum nulla est obligatio.

C A S U S XXV.

Cajus Titium, primariâ quâdam dignitate, ad quam instat electio, dignum putat, & suffragium suum in eum ferre meditatur; interim Cajo confitetur Titius, eumque prorsus indignum, & incapax reperit. Queritur, an Cajus suffragium suum non dare possit Titio, licet ejus indignitas, & incapax solùm per Confessionem sibi innotescant?

R. Cajum (nisi ante declarasset suam intentionem) posse Titio non dare suum suffragium, quia licet utatur scientia ex confessione hausta, fit tamen sine violatione sigilli, quia seposita illa scientia, posset suffragium suum alteri conferre.

CA.

C A P U T III.

De modo administrandi sanctè hoc Sacramentum.

§. I. *Præmittitur praxis generalis, & compendiosa.*

EXtra casum vel extremæ, vel moralis necessitatis, Sacerdos probabiliter dispositum non absolvat, quia exponeret Sacramentum periculo nullitatis.

P. 1. Quomodo Confessarius dispositionem vel bonam, vel malam Pœnitentis cognoscet, qui prima dumtaxat vice ejus confessionem excipit?

R. Ex narratione tenoris vitæ, & exploratione modi vivendi, & agendi, operibusque Pœnitentiæ, & externis emendationis indiciiis.

2. Quomodo se geret Confessarius, qui in pago aliquo pœnitentium sibi ignotorum excipit confessiones?

R. 1. Dum pœnitens quoddam exponit peccatum mortale, & maximè adhæsivum, putà pollutionem, inquirat, an sæpè in istud peccatum lapsus sit, idemque in præteritis confessionibus adhuc exposuerit? Si ita: petat, qua occasione iterum in idem lutum reinciderit: si sinè remorse conscientiæ, & ex crasso neglectu mediorum à Confessario præscriptorum peccaverit, juxta mox dicenda, vel relabentium, vel consuetudinariorum adscribat

ca-

catalogo, eundemque cum eo servet in procedendo modum, quem subnectemus.

R. 2. Si vehementi agitur tentatione, vel insolita allectus occasione peccatum iteraverit, & peccandi affectum prius extirpare conatus sit, quam ad confessionem accesserit, pariterque idonea detestationis peccatorum adferat indicia, iudicet Confessarius esse peccatum fragilitatis, & poenitentem absolvat.

R. 3. Si Poenitens peccata mortalia non exponat, inquirendus est status Poenitentis, & attendenda ejus conditio: an aliqua non fecerit, quæ juxta ejus conditionem sunt illicita, an non omiserit, ad quæ obligabatur. Rusticum V. G. interrogabit, an in vendendo non commiserit fraudem? An jurandi non habeat consuetudinem? &c.

R. 4. Si Confessarius nec peccati mortalis commissi redarguere possit Poenitentem, diligenter attendat, an amore DEI vacuus non sit, & dudum eo vacuus non vixerit, quod si ita, proponat ipsi non tantum damnandos eos, qui in graviora labuntur crimina, verum etiam eos, qui primum, maximumque in lege prævaricantur præceptum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c.*

3. Ex quibus indiciis dignoscet Confessarius Poenitentem amore Dei præditum?

R. Sola assertio Poenitentis, quod habeat amorem Dei super omnia, Confessarium securum reddere non potest. Ratio est, quia multi arido corde

corde amoris protestationes proferunt, & vix reperiet ullum, qui se Deum diligere ex toto corde non profiteatur. Itaque ex modo, quo Pœnitens ad susceptionem Sacramenti se præparavit, & ex vitæ serie colligi potest, an amore Dei præditus sit. Si de Deo frequenter, & cum pia affectione cogitet. Si sollicitus sit, ne Deo displiceat, & mandata Dei, ut ipsi placeat, servare curet, probatio enim dilectionis, exhibitio est operis. Ex similibus indiciis Confessarius moralem certitudinem de victri-
ci Dei dilectione, & idonea pœnitentis dispositione haurire potest.

§. 2. *Regule generales dignoscendi Pœnitentis indispositionem.*

1. SI actuali peccandi desiderio deprehendatur Simplicatus, V. G. si bona aliena restituere, famam læsam reparare detrectet.
2. Qui de peccatis se conterri aut non velle, aut non posse profiteretur.
3. Qui crimina defendens ut licita, aut mortalia sustinens esse venialia, ab iis committendis noluerit abstinere.
4. Qui proximas peccandi occasiones, sive externas, sive internas deserere, aut remediis ad conversionem necessariis uti recusat.
5. Qui nullam examini conscientie adhibuerit diligentiam.
6. Si satisfaciendi careat voluntate, aut rationabilem tenuat acceptare pœnitentiam.
7. Qui Fide caret ad salutem necessaria.

U

§. 3.

§. 3. *Regulæ practicæ inquirendi in statum
Pœnitentis, si non innotuit.*

UT Confessarius in hujus tam generalis, quam peculiaris obligationis admodum necessaria indagine promptior reddatur, primò, quæ circa generalem inquirenda, præmittimus.

Oportet in primis in memoriam redigere creationis nostræ, & redemptionis finem, qui est vivere non suis cupiditatibus, sed Deo.

Præterea non excidant potissimæ vitæ Christianæ regulæ, quarum facilè principes: *Diliges Dominum Deum tuum &c.* Matth. 22, *Querite primum regnum Dei, & justitiam ejus. Nemo potest duobus dominis servire: non potestis Deo servire, & Mammonæ.* Matth. 6. *Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo.* 1 Joann. 2.

Quàm multi proh dolor! ad lethalem usque culpam ab his deflectunt: alii enim finis ultimi loco non Deum, sed honores habent; alii nummos, & opes; alii vanitates, commoditates, & res terrenas, quas cordi magis habent, amant, complectuntur, quàm Deum, Creatorem, Redemptorem. Hi proinde à labe mortali haud immunes sunt, dum in illis, in quibus potiores partes habere, & dominari debuerat Dei amor, seculi cupiditas primum sibi vindicat locum. Qua in re mortalem etiam noxam contrahere contingit illos, qui potissimam vitæ partem insumunt potitando, lusui & venationi indulgendo, pro-
cando, & aliis id genus ad sensus oblectandos,
aut

aut otium (quod ajunt) fallendum, quo se mundum ita diligere perhibeant, ut caritas Patris non sit in eis.

Eodem morbo laborant, quæ totæ sunt in vanitatibus, & nihil aliud, quàm cultui, & ornamento student, non alio fine, quàm ut hominibus complacent.

Hæc de generalibus: jam ad examen (ubi opus fuerit) de officio, aut conditione peculiari transeundum. In hoc, quid vitiorum in isto officio, in hac arte, aut quovis peculiari vivendi genere potissimum committi soleat, inquirendum.

Multos invenias sartores, cerdones, & alios id genus opifices, qui Festis, Dominicisque diebus ab opere suo servili, justâ absente causâ, se non abstinere consueverunt.

Multos quoque comperies, qui in causis forensibus quoquo modo versantes, iniquis perinde ac æquis patrocinantur causis.

Alios, qui in Magistratu sedent, consulare &c. munus obeunt, ad quod juramento cum restitutione mentali præstito, aut alio iniquitatis pallio evecti fuere.

Divites sæpenumerò in statu peccati mortalis esse arguuntur, quia eleëmofynas (quarum magnitudinem ex illorum opulentia judicabis) pauperibus elargiri negligunt, ita quidem, ut graviter in dilectionis proximi mandatum impingant.

Si nobiles, milites, atque in primis militarâ inter hos dignitate fulgentes, tribunal tuum

U 2

subeunt,

subeunt, de duellis examen instituito, an illa offerre, an oblata acceptare quâcumque datâ occasione statuant: an eos, qui ista offerre, aut subire parati sunt, non majores æstiment aliis, aut dignitatibus citiùs admoveant, aliis velut meticulosis posthabitis.

Præterea à Patribus-familias, & matribus inquirendum, quo pacto prolem suam educent, quibus moribus imbuant, quam curam gerant famulorum, ancillarumque, *Si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet*, inquit Apost. 1 Tim. 5. *Fidem negavit, & est infideli deterior.*

Juvenes, & filias de conversatione cum personis alterius sexûs, de verbis, factisque libidinosis examinatos oportet, sed cautè, & castè. Quandoque etiam de arcta familiaritate, quæ inter personas ejusdem sexûs intercedit cum verborum, vel factorum impudicitia, (quod in sexu femineo non adèdè rarum esse dicitur) super desideriis venereis, delectationibus obscænis, & interna voluntate, examen instituendum: multis enim crebrò animus est ista committere, si liceret sine infamia, aut saltem sinè pœna inferni.

Neque solùm huic examini subjiciuntur, quæ juvenes, aut filia in se patrant, vel simul cum alio; verùm & illa, quorum aliis authores sunt, & ansam præbent; quo in genere non postremæ sunt illæ filia, quæ (licèt castas se haberi velint) juvenum libidini deditorum non fugiunt con-
for-

sortia, petulanter ornata, quo fit, ut illi libidinem suam tum verbis, tum desideriis, eam nacti occasionem foveant, cupidineque suâ oblectentur; imò quædam ex hoc gloriam aucupantur, & mirè superbiunt, quòd venustate suâ, & ornamentis lenociniis juvenes irretire queant, & ad libidinem, à qua se procul abesse autumant, illorum animos succendere.

Satis superque etiam notum est, quàm crebrò erretur in beneficiorum officiorumque tam Ecclesiasticorum, quàm sæcularium distributione, dum alii prorsus indignis, alii minùs dignis ea conferunt cum magno Reipublicæ quâ sacræ, quâ profanæ dispendio: quidni igitur Pœnitentes quidam de hoc exceptionis personarum vitio examinentur?

Quamquam hæc in primis necessaria sint, insoliti tamen ingruere possunt eventus, quibus istud examen tanto jungatur periculo animæ Pœnitentis, ut periculum, quod prævidetur, gravius sit altero, quod ex omissione examinis nascitur: quapropter hoc eventu examen omitendum erit.

Quod de insolitis dixi, faciliùs iis videtur futurus locus, quando Pœnitens versatur in extremo vitæ periculo. E. Gr. eveniet, ut quis in vitæ discrimine versans obnoxius sit cuidam obligationi, & hujus suæ obligationis, utpote ipsi moribundo occultæ, creditur non meminisse, & tamen ita se res habere potest, ut si Confessarius peculiare de ea, vel simili obligatione

U ;

mo-

moribundi examen instituat, prospiciat illum in tentationem ad mortale, cui succumberet in æternam suam perniciem, hoc examine conjiciendum; non est ambigendum, quin inquisitio illa singularis prudenter sit omittenda, magisque è re pœnitentis erit, illum exhortari, ut peccata sua, quia contra Deum sunt, generatim, vel nonnihil peculiarius, si ita visum fuerit, illius speciei peccata, quia Deum offendunt, detestetur, nihil interim injiciendo sermonis de singulari illa & latente obligatione. Eo scilicet posito, quòd absque moribundi damnatione fieri nequeat, & ex aduerso, ut supponitur, æstimeretur, quòd obligatio ista sinè peccato saltem mortali ignoretur à moribundo.

Verùm quia multi Confessarii hodiè quamcumque ferè ansam arripiunt, quâ ad se trahant obligationem non inquirendi in has, vel istas obligationes Pœnitentis, eos præmonitos velim, ut sedulò apud se expendant, an fortè examen istud omittendo, ubi non oportet, hâc unâ omissione non erunt moribundo isti causa æternæ damnationis.

Maximâ hîc opus est prudentiâ, ac circumspectione, ne ad dexteram devietur, aut ad sinistram: si proinde usquam, hîc quàm maxime necessarium est, ut unctio Divina Confessarios doceat.

Dictorum epilogus est: Confessarii, utpote judicis, munus postulat, ut in statum Pœnitentis, nisi jam notus fuerit, pro dubii ratione in-

qui-

quirat, tamque generalia, quàm specialia discutiatur, quibus & sedulò, & prudenter peractis, si dubitatio nondum eximitur, nondum est, quòd Absolutionem impendere præsumat.

Essent fortassis, qui horum occasione importunas, ridiculas, exoticasve instituerent interrogationes: illos etiam, atque etiam monitos volo, ne ad alterum deflectant extremum, & scyllam vitare cupientes, in charybdim incidant.

CAPUT IV.

Interrogatorium circa decem præcepta Decalogi.

Confessarius, cui Pœnitens ignotus est, tria interroget: *Primò*, tempus ultimæ confessionis, & an impleverit pœnitentiam? *Secundò*, statum Pœnitentis, an conjugatus, vel solutus, miles, mercator, officialis, clericus in sacris, beneficiatus, religiosus &c. *Tertiò*, an paratus veniat? Deinde interroget, si judicaverit necessarium, circa decem præcepta hoc modo:

§. I. *Circa primum Præceptum quinque.*

1. *Circa Fidem.* An consenserit in hæresim, dubitaverit de providentia Dei, animæ immortalitate, futura vita, an sciat necessaria pro rudibus?
2. *Circa spem.* An desperaverit, tentaverit Deum, spem totam in creaturis posuerit?
3. *Circa Caritatem.* An odio Deum habuerit ob legem datam, vel pœnam inferni ob peccatum

312 TRACT. DE SACRAM. POENITENTIÆ.
tum mortale impositam &c. An amaverit Deum
plus quàm creaturas, tempore debito, in periculo
gravis tentationis, usu Sacramentorum. 4. *Circa
Religionem.* An oraverit aliquando, præcipuè
occasione mortis spiritualis, vel necessitatis
proximi &c. 5. *Circa vitia opposita Religioni.* An
fidem præstiterit superstitionibus, vanis obser-
vantiis. An iis usus fuerit, & ad quem finem &c.
Videte quæ diximus de maleficio fol. 147. & seq.

§. 2. *Circa secundum Præceptum tria.*

1. **D**E *Blasphemia.* An blasphemaverit Deum,
B. Virginem, Sanctos, creaturas. Quo-
modò, attribuendo Deo, quod non habet, vel
auferendo quod habet, vel tribuendo creaturæ,
quod est Dei proprium, vel imprecando Deo
aliquod malum. 2. *De juramento.* De veritate
ejus, an mendacium cum juramento protulerit.
De justitia, an promiserit facere quod malum
est, vel non facere, quod bonum. *De iudicio,*
an indiscretè, & sinè ulla causa ex temeritate,
consuetudine juraverit. 3. *De voto.* Qua de re,
an tardus in eo implendo, an promiserit, quod
non est bonum, an fregerit, & quoties; videat
an possit commutare, dispensare, &c.

§. 3. *Circa tertium Præceptum quatuor.*

1. **D**E *Missâ in Festis, & Dominicis,* an totam,
vel notabilem partem omiserit sinè causa,
vel cum magna distractione confabularus sit.

2. De

2. *De opere servili*, vel alio prohibito in festis per tempus notabile, an ipse id egerit, vel aliis fuerit causa, & quot, ut ipsi agerent. 3. *De jejunio* in Quadragesima, Vigiliis &c. Confessione annua, Communionem Paschali. 4. *De communicatione* cum excommunicato non tolerato, vel an ipse excommunicatus non participarit in Divinis.

§. 4. *Circa quartum Præceptum sex.*

1. **D**E dilectione proximi generali, & de signis communibus erga inimicos, remissione injuriæ, & pace petita. 2. *De beneficentia corporali*, ut eleemosyna in necessitate extrema, vel gravi, & de superfluis ratione statûs. 3. *De beneficentia spirituali*, ut correptione fraterna, de peccato mortali, quando est spes emendationis, opportunitas personæ, & temporis. 4. *De obligatione filiorum erga parentes*. *Primò* in dilectione etiam externa, subventionem in necessitate, impletionem testamenti, & legatorum. *Secundò*, in reverentia, an maledixerint, percusserint, optârint mortem. *Tertiò*, in obedientia in rebus pertinentibus ad gubernationem domûs, ad bonos mores, statum matrimonii &c. suscipiendum, & salutem animæ. 5. *De obligatione parentum erga filios*, tum in cura, ut sciant res necessarias, tum quoad mores, permittendo eos malè vivere, vel præbendo malum exemplum. 6. *De obligatione viri respectu uxoris*, ut scilicet non afficiat injuriâ, non

percutiat, non neget debitum &c. & contra uxoris respectu viri in obedientia in spectantibus ad mores & gubernationem familiæ, in red- ditione debiti modo dicto, & cura, ne suâ mo- rositare & rixis blasphemare, vel maledicere faciat maritum.

§. 5. *Circa quintum Præceptum quinque.*

1. **S**I optavit sibi, aut aliis mortem, vulnera, in- famiam, grave malum, vel gavisus est de morte patris, fratris &c. ob hæreditatem, vel ex invidia, odio &c. Si morosè delectatus sit de vindicta, vel doluit de aliorum prosperitate.
2. Si protulit minas, contumelias ex ira, vel convicia.
3. Si occidit injustè, mutilavit &c. an mater &c. non fuit causa abortûs.
4. Si ad aliquod supradictorum cooperatus est, novem illis modis, de quibus in versibus:

Jussio, Consilium, Consensus &c.

5. Si fuit aliquo scandalo causa mortis spiritua- lis, inducendo ad peccatum, vel publicè pec- cando &c.

§. 6. *Circa sextum Præceptum sex.*

1. **S**I habuit turpes cogitationes cum consensu in delectationem, vel in actum turpem, si verba inhonesta, aspectus, tactus libidinosi in- tercesserunt, & cum quo, vel cum qua.
2. Si cognovit fœminam, an soluta, virgo, conjuga- ta, consanguinea, affinis, sacra, si in vase natu- rali, si extra vas &c.
3. Si contra naturam per-

mol-

mollitiem, sodomiam, bestialitatem. An pollutionem voluntariam passus fuerit in vigilia, & quæ persona fuerit objectum cogitationis. 4. Si insecutus est fœminam diu, an pervenerit ad verba, literas, munera, oscula impudica, tactus &c. si ornatu, musicâ, & aliis ob malum finem placendi, & provocandi ad libidinem usus est. 5. Si lectione librorum impudicorum se provocavit ad libidinem, optavit ab aliis concupisci, jactavit se de hujusmodi peccatis. 6. A conjugato si petivit debitum cum impedimento affinitatis, cognationis spiritualis, voti castitatis, periculi abortûs, vel effundendi semen extra vas.

§. 7. *Circa septimum Præceptum quinque.*

1. DE furto in notabili quantitate etiam à propriis parentibus, de damno illato, an jussus in alia Confessione restituit. 2. De fraudibus in emptione & venditione circa rem, pretium, pondus, mensuram, numerum, si emit rem alienam scienter. 3. De usuris in mutuo, in emptione anticipata, vel dilata solutione, in cambiis, societatibus, censibus. 4. De fraudibus in ludo, an cum personis inæqualibus quoad artem, inductis importunis precibus, aut minis. 5. De animo furandi aliena, retinendi cum damno domini, de concupiscentia variarum rerum alienarum, de cooperatione modis dictis.

§. 8. *Circa octavum Præceptum duo.*

1. DE injuriis extra judicium. 1. De mendacio pernicioso. 2. De detractioe, mentiendo,
vel

vel dicendo verum occultum, quod infamet, vel ex loquacitate infamando, vel referendo aliorum mala animo infamandi, vel audiendo, & cooperando infamationi. 3. De secreto revelato absque iusta causa, a pertione literarum alienarum. 4. De susurratione, seminando discordias, irrisione animo confundendi. 5. De maledictione, animo ut grave malum eveniat, iudicio temerario, & suspicione. 2. De injuriis in iudicio ex parte iudicis, accusatoris, rei, testis, advocati, procuratoris.

§. 9. *Circa nonum Præceptum quinque.*

1. **D**E *Superbia*, an putaverit se habere bona, vel à Deo ex propriis meritis, vel tribuit quæ non habet, vel alios contempnit inordinatè. 2. De vana gloria, quandò optatur, vel quæritur de re mala, aut malis artibus, aut relatâ ad malum finem. 3. De inobedientia, & ambitione. 4. De gula, an per eam violatum sit præceptum, vel ea quæ sita sit cum notabili damno salutis propriæ, vel proximi, vel propter eam debita non solvantur.

§. 10. *Circa decimum Præceptum quinque.*

QUæri potest in fine. 1. An sciat necessaria, & obligationes proprii statûs. 2. An aliquid aliud se offerat memoriæ conscientiam gravans. 3. An doleat generaliter de offensis in custodia quinque sensuum, trium potentiarum, operum misericordiæ. 4. De ingratitude in reddendis

gratiis pro beneficiis, recidendo in peccata. §. De periculo peccandi, cui sæpè se exposuit, de dubiis, quæ habuit, an aliquid esset peccatum, & tamen operatus est cum illis. Denique accuset se pœnitens de omni alia re, in qua Deum offendisset, vel fuisset causa, ut alter offenderet, &c.

Nota tamen, quòd hæc omnia, & singula non à quocumque Pœnitente petenda sint, sed prudens Confessarius illa tantummodò interrogabit, quæ probabiliter judicabit esse commissa à suo Pœnitente, cum quo agit, habitâ ratione ipsius statûs, conditionis, & officii: & quando advertit ipsum Pœnitentem ex se satis suam conscientiam exonerare, non debet Confessarius ipsum turbare, & ejus interrumpere Confessionem, nisi omittat quasdam circumstantias explicatu necessarias.

§. II. *Quædam notanda in examine Peccatorum carnalium.*

Methodum examinandi in hac materia circa detestandæ pollutionis peccatum dedimus fol. 24. modò quæ specialia occurrunt, annectimus.

1. Parcè, & cautè se gerere debent Confessarii in interrogationibus peccatorum carnis cum mulieribus: quia præstat aliquando Sacerdotem minùs perfectè peccatum Pœnitentis intelligere, quàm vel illi, vel sibi aliquod scandalum creare.

2. Porro

2. Porro Confessarii debent abstinere à curiosis, & sacrilegis interrogationibus, quæ profanant, & odiosum reddunt hoc Sacramentum, cum scandalo Pœnitentium: & licet ipsi Pœnitentes fortè non scandalizentur, alii tamen, qui ita agi intelligunt, offenduntur: ideoque non tantum possunt, sed etiam tenentur Pœnitentes non obtemperare ejusmodi interrogationibus, quæ ad peccata illorum non pertinent, neque sub sigillum cadunt. Undè non tenetur Pœnitens etiam interroganti Sacerdoti aperire quis sit ipse, aut quis sit complex, quando ad peccati explicationem id non pertinet: ubi habitet, aut cui cohabitet, quando ea peccato impertinentia sunt: neque an sit conjugatus, si matrimonium non offendit, neque an sit Religiosus, si castitatem, paupertatem, obedientiam non violavit. Contra illos Confessarios invehitur *Malderus* tract. de sig. Conf. c. 19. dicens, eos habere partem cum negotiantibus in templo, qui curiosè inquirent ea, quæ ad peccata Pœnitentis non pertinent, vel quæ speciem avaritiæ præ se ferunt, V. G. an Pœnitens sit dives, an proles habeat, an testamentum fecerit, an pia legata fecerit, & in cujus utilitatem, maximè, si addat commendationem pro se, aut pro aliis, & suadeat mutationem factæ dispositionis sinè justa causa: fœdè, & sacrilegè abutuntur sacra Confessione ad nundinationem, qui non solùm se hæredes scribi procurant, sed à Pœnitentibus enormes donationes postmodum pœnitendas inter vivos accipiunt, vel sibi erogari pro

procurant turpis & sacrilegi lucri aviditate, quæ Pœnitentes ipsi contemptu divitiarum, eorum suasu à se abdicant, ut jam ipsi magis sint domini peculii confitentium, quàm ipsi Pœnitentes.

Ita faciendo incidunt in iudicium Giezi pueri Elisæi, & lepra, quam gratis non curant, eis incipiet adhærescere. Præeat potiùs Sacerdos in paupertatis studio pœnitentes, quos ad divitiarum contemptum excitare debet. Thezaurizent potiùs Patres spirituales suis filiis spirituales thesauros, & cœlestes; terrenos sibi ab iis non capent, non enim debent filii parentibus thesaurizare. Non inveniatur itaque iniquitas ista in hæreditate Jacob. Ita Illustriss. Malderus.

3. Confessarii non debent nimis esse importuni in inquirendis circumstantiis solùm aggravantibus, præsertim quando Pœnitens nullam ejus rei præbet occasionem, & ex examine harum circumstantiarum majus timetur malum, ne nimis emungendo, sanguinem eliciant.

4. Non descendant etiam ad particulares circumstantias peccatorum carnalium, quia delectabilia, quantò magis considerantur, tantò magis sunt apta movere, & nocet talis interrogatio & confessori, & confitenti: sufficit enim habere ultimam speciem peccati in hujusmodi, & circumstantias, quæ cadunt sub speciali prohibitione: undè nullo modo descendant ad alia specialiter, ne potiùs sint contaminatores, quàm Confessores, qui sæpissimè peccant mortaliter,

320 TRACT. DE SACRAM. POENITENTIAE.
taliter, delectando huiusmodi interrogationibus, & propter delectationem faciendo eas.

CAPUT V.

Resolutiones practicæ procedendi cum relabentibus, & consuetudinariis.

§. I. De crebro in crimina relapsu.

NON diffiteor, quin pœnitentia sæpè in idem crimen relabentium possit esse quandoque vera: sed id probandum assumo, recidivam crebram, & citam in crimina adeò esse suspectam, ut sæpissimè absolutio differatur prudenter. Audi S. Thom. à Villa-Nova Conc. 6. in Dom. 4. Adventûs: *Vis cognoscere, quod propositum sit legitimum, & quod adulterinum? Si post STATIM MUTAS propositum, & redis, crede tunc anima, hic quem habes, non est tuus vir: est propositum adulterinum, nam non agit vitam longam cum uxore conscientia.*

Si ergò Confessarius advertit pœnitentem sæpiùs in eadem labi crimina sine conscientia remorsu, & ex mediolorum præscriptorum neglectu, proponat illi

1. Amentiam illorum ægrotorum, qui oblatas sæpè potiones medicas, quibus certam obtinerent salutem, spernunt. 2. Quale propositum censeretur habere, qui viro honorato post impactam alapam, se de injuria illata dolere assereret continuè, moxque à condonatione obtenta

tenta alapas repeteret? Ostensâ igitur propositi
 imbecillitate, blandè, & suaviter pœnitentem
 disponat, ut patiatur paulisper absolutonem dif-
 ferri, donec firmioribus operum indiciis testa-
 tam fecerit propositi constantiam. *Nec Confes-
 sarii faciles se exhibeant, ut impendant absolutio-
 nem, ad eam, quam faciunt pœnitentes pollicitatio-
 nem se emendandi, occasionem proximam deserendi,
 &c. diligens examen instituendum est, an idem
 in anteactis confessionibus jam tum promiserint: SI
 QUIDEM ID POLLICITI FUERINT, NEC TAMEN STETE-
 RINT VERBO, NON EST, QUOD CONFESSARIUS FIDEM
 HABEAT, SED ABSOLUTIONEM DIFFERAT, DONEC
 ALIQUO TEMPORE NON REPETENTES VIXERINT.*
 S. Franc. Sales. in Instruct. Synod. tit. 9. cap. 5.

Quid si Pœnitens ægrè ferat Absolutionem
 differri?

R. Proponat nervosè Confessarius similitu-
 dinem ægroti, cui Medicus non potest pro præ-
 senti pharmacum præscribere, nisi fortè, & pro-
 babiliter causativum mortis, certus tamen, quòd
 brevè tale sit subministraturus, quo indubitata
 adipiscetur sanitatem, an æger suæ adeò erit
 salutis prodigus, ut ad breve tempus expectare
 renuat? *Nonne anima plus est, quàm corpus?*

Si tamen Pœnitens, antequam Confessarium
 accederet, ita se præparâset, ut quidem vero-
 similiter Confessario constaret de vera cordis
 conversione, licèt de ea moraliter non esset cer-
 tus, & prævideret ex negatione Absolutionis
 gravia obventura incommoda, V. G. vel quòd

X

ad

ad laxiores diverteret, vel curam salutis negligeret; judico expedire, ut conditionata impendatur Absolutio, cum hac cautione, ut in subsequenti Confessione generaliter ad minus peccata confessa, quæ fortè sunt remissa, repeteret, non tamen antè communicet.

C A S U S XXVI.

Quomodo Confessarius Pœnitentem relabentem à recidiva deterrebit?

Notandum, alios esse recidivos ex fragilitate, sed admodum culpabili, alios ex malitia cum illis mitiùs agendum, cum istis severiùs.

R. Ut Confessarius Pœnitentem à recidiva deterreat, prudenter eum edocebit momentosas has veritates. 1. Quòd, quâ mensurâ augent numerum peccatorum suorum, eâdem augeant difficultatem salutis suæ, periculumque æternæ damnationis. 2. Quòd pravi habitus majores, & majores quotidie vires acquirant, pro majori & majori actuum multiplicatione. 3. Quòd per consequens intellectus magis magisque obtenebrescat. 4. Quòd voluntas magis & magis debilitetur, & corrumpatur. 5. Quòd gratiarum auxilia magis magisque subtrahantur. 6. Quòd validius & validius efficiatur dæmonis in peccatorem imperium, quo fit, ut peccator ut plurimum absque resistantia cedat tentationi. 7. Quòd ex frequenti iteratione nascatur consuetudo, ex consuetudine (juxta Aug. in se ipso expertum) necessitas, ex necessitate dura peccati servitus, &c.

§. 2. *De Consuetudinariis.*

P. 1. **A**N laborans consuetudine mortaliter peccandi citrà dilationem possit absolvi?

R. 1. Si Pœnitens peccati mortalis consuetudinem congruis mediis non expugnârit, priusquam ad tribunal pœnitentiæ accessit, sed merè aliquem doloris motum in se excitare conatus sit, vel uno, alterovè die perfunctoriè se præparaverit, absolvendus ordinariè non est, quamvis promittat, se conatum in posterum adhibiturum ad peccatum istud evitandum. Ratio est, quòd cor totaliter à Deo aversum, & consuetudinis compede illicitis alligatum voluptatibus, non derepentè, sed sensim ad Deum converti soleat per dilectionem. Hæc pulchrè demonstrat S. Aug. scribens in Ps. 106.

R. 2. Si Pœnitens toties non ceciderit a tempore, quo contra peccandi consuetudinem luctari cœpit, nondum securitatem conversionis habitæ, sed spem acquirendæ præbet. Tunc animandus est Pœnitens, ut in opere incepto pergat generosè, gratiam cœlitus postulando, ut congruis remediis consuetudinem vincat plenè.

R. 3. Si Pœnitens peccandi consuetudinem per congrua remedia extirpare prius sit conatus, quàm ad Confessarium accesserit, & aliquo tempore, etiam occurrentibus solitis peccandi occasionibus, sese continuerit, pariterque

idonea conversionis adferat signa, Absolutio impendi potest. Ratio est, quia per præviam peccati fugam vinculum consuetudinis fractum, firmatumque dilectionis adminiculo emendationis propositum ostendere non incongruè supponitur. Talia interim ipsi Confessarius præscribat remedia, quæ à lapsu muniant, & residuam dictæ consuetudinis propensionem penitus extirpent.

2. An omnes consuetudinarii eodem loco habendi?

R. Nequaquam: à vera quippe conversione (cætera sunt paria) plus aliis distant illi, qui consuetudini diuturniori, vel ad mortalia plura, vel graviora implicantur. Quò autem consuetudinarii longius à vera conversione absunt, eò plura exhibenda sunt, quibus se verè conversos probent: etenim tantò major, securiorque est in oppositum præsumptio.

His adde, quædam esse peccata, quæ ex sua natura magis adhærescunt, ut venerea, odia inveterata &c. quæ proinde, dum in consuetudinem abierunt, illos magis alligatos tenent, & obligatos.

3. Utrùm, si justa sit ambigendi ratio, num Pœnitens sit consuetudinarius, Confessarius debeat hoc inquirere, quamvis confessio præsens nihil istius innuat?

R. Aff. Cùm enim in more positum sit consuetudinariis, ut varios, ne innotescat continuus eorum relapsus, accedant Confessarios, de-
bet

bet inquirere in statum Pœnitentis, ne, incognitâ causâ, injustam ferat sententiam.

CASUS XXVII.

Pœnitens quidam aliquo post Absolutionem tempore inter occasionum occurrentium fluctus stetit immotus, & dilectionis præbuit indicia, postea remissius agere, & remedia præscripta frigide nimis adhibere, vel negligere incipiens, peccato consensit; quid agendum?

R. Tunc inquirendum, quomodo negligentius agere, & remissius resistere cœperit, quamdiu constans permanserit in repellendis peccati illecebris, ut eluceat, an pro soliditate propositi possit judicari. Si vehementior aliqua tentatio, vel insolita occasio ad relapsum impulerit, argumentum debilitatis propositi non habetur. Sed, quando quis à confessione leviter, & absque resistantia cecidit, vel in peccati occasionem ultrò se ingessit, non infundatam de infirmitate propositi antecedentis suspicionem creat, nec relapsus ille peccatis fragilitatis annumerari potest. Ut peccatum aliquod vocetur peccatum fragilitatis, vide fol. 61.

CASUS XXVIII.

Quid agendum cum consuetudinariis, si absque mutatione vivendi prævia Absolutionem desiderent, ut per eam vel ad Sacramentum matrimonii, vel ad alium statum illicò suscipiendum disponantur?

R. Res admodum perplexa est, præcipuè dum confitentur peccandi consuetudine laborantes, ut connubio jungantur: undè vel Absolutione

negatâ connubium contrahent, aut minùs: si negatione Absolutionis nihil obstante conjugium ineunt, novo se conspurcant sacrilegio, & salutem suam horrendo exponunt discrimini: si hæc incommoda pertimescentes matrimonii fœdus inire procrastinent, infamiæ notam incurrent, & magnæ frequenter excitabuntur turbæ, animique contra Confessarium exacerbatio. Quò hîc se vertat Parochus? Non est, quòd hæreat: si enim alteruter Absolutione frustratus eò impudentiæ venerit, ut ad Sacramentum matrimonii suscipiendum indignus se ingerat, doctrina generalis de Sacramento peccatori publicè petenti administrando locum habet, quare ex confessione dumtaxat rescians illius indignitatem, & ad assistendum publicè rogatus, non potest non assistere, ne Confessionis sigillum violare videatur.

Altera difficultas superest, & illis contractum matrimonii solemniter celebrandi differentibus, quid ager?

R. Ut tanto occurratur malo, oportet, ut Parochi, & qui illorum vice suggestum conscendunt, doceant frequenter populum in Concionibus, & Catechismis, quid præparationis requiratur in consuetudinario antè Absolutionem, priusquam matrimonium contrahere liceat. Oportet & hoc docere, quanto sit damno Sacramentum matrimonii &c. suscipere absque præparatione condigna, cujus damni non minima pars, quòd in statu conjugii opus habent plu-

pluribus, iisque magnis, & peculiaribus gratiæ subsidiis, quibus si ultrò se privent, non mediocre salutis subeunt periculum.

Neque hoc prætereundum: quando aliqui sese Parocho sistunt ad contrahenda sponsalia, sponsum & sponsam moneat seriò Confessionem tempestivè instituendam, & non in diem nuptiarum differendam. Integrum quoque erit Pastori enucleatè ista incommoda proponere, quæ secutura sunt, si acciderit forsan differendam esse absolutionem, & proinde nuptias (quod sæpissimè ratione indispositionis fieri debet) quia Sacramento matrimonii suscipiendo inidonei sunt, &c.

CASUS XXIX.

Pœnitens peccatum aliquod mortale per consuetudinem commisit; queritur, an Absolutio differenda ordinariè, nisi vitam notabili ante Absolutionem tempore immutaverit?

Ante resolutionem Casus nota 1. Consuetudinarium Absolutione esse donandum, extrema id postulante necessitate, modò tamen dispositio, quam eà necessitate obrutus adfert, dubia ut minimùm fuerit.

2. Consuetudinarii etiam primâ vice absolvi poterunt, si nimirum illi, qui peccatorum consuetudini implicati fuerant, eo, quo fas est tempore, peccatis nuntium remiserint, eaque tum pietatis, tum pœnitentiæ exercitamenta, quæ Confessarius postulaturus fuisset, suapte sponte antè susceperint, compleverintque, quàm

Confessarii tribunal subeant. Sed hæc dumtaxat
fiunt *per accidens*. Ad Casum propositum

R. Cùm Absolutionis dilatio hæc hominum
ætare non paucis, at immeritò, ingrata sit, eò
hactenus collimandum videtur, ut per Concio-
nes & Catechismos perdiscant, qui simili con-
suetudini implicantur, sui muneris esse (si verè
justificationis desiderio capiantur) insignem vi-
tæ mutationem præmittere, quâ se ad Absolu-
tionem paratos & idoneos reddant: proinde
ergò Absolutionem non acceleret Confessarius,
nisi animus consuetudinis compedibus expedi-
tus, pravitate vincula ruperit, & justitiam di-
lexerit; Deus enim illos, qui unius, pluriumve
peccati mortiferi specierum consuetudini im-
plicantur, subitò convertere non solet. Si enim
*alicui pes frangatur, vel manus, cum labore solet
ad pristinum officium revocari: si verò secundo,
& tertio, & adhuc frequentius in eodem loco mem-
bra ipsa frangantur, potest intelligere caritas vestra,
cum quantis doloribus vulnera ista curanda sunt,
& tamen post longas & multas tribulationes vixe-
rit, antequam ad pristinum statum membra ipsa
valeant revocari: similis ratio in animarum fractu-
ris seu vulneribus esse credenda est. Oportet proin-
dè Dei Sacerdotem non obsequiis decipientibus
fallere, sed remediis salutaribus providere, im-
peritus enim est Medicus, qui tumentes vulnerum
sinus manu parcente contrectat &c. aperiendum
vulnus est, & sanandum.... Vociferetur, & cla-
met licet, & conqueratur eger impatiens per do-*
lo-

lorem, gratias ager postmodum, cum senserit san-
nitatem..... Contra Domini, ac Dei legem teme-
ritate quorundam laxatur incautis communicatio,
irrita, & falsa pax, periculosa dantibus, acci-
pientibus nihil profutura. S. Cyp. in libello de
lapsis.

CAPUT VI.

De occasionibus Peccatorum.§. I. *Quid occasio Peccati, & Quotuplex?*

R. I. **A**D occasionem peccati proximam non
requiritur, ut homo in ea semper, aut
ferè semper peccet, neque necessè est, ut in ea
constitutus sæpiùs cadat, quàm non cadat. Cer-
tum est omnibus, & in confesso, quòd titulo
occasionis proximæ vitari debeat consortium
personæ, quâcum aliquis anno integro quotidie
ita conversatus est, ut alternis vicibus, aut ex
tribus unâ mortaliter peccaverit.

Insuper nemo inficias ire potest, quin fre-
quentatio popinæ sit occasio peccati rustico, vel
alteri cuicumque, qui ibidem alternis ferè vici-
bus se inebriat &c.

R. 2. Occasio proxima peccati mortalis, quam
sub gravi tenemur fugere, est illa, *Quæ nos in
peccatum mortale inducere nata est.* Ratio est, quia
ocasio delineata evidens peccati mortalis peri-
culum involvit.

Occasio proxima hîc non sumitur pro ea, quæ
peccato est vicinissima, id est, quâ vicinior dari

nequit, sed per occasionem hoc loco intelligeam, quæ peccato tam vicina est, & ita ad illud trahit, ut sub peccato debeat vitari. Constat ex hac Christi sententia: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te.* Juxta unanimum SS. PP. expositionem Salvator hîc nihil aliud indicatum voluit, nisi quòd res quaslibet etiam carissimas, & utilissimas nobis peccati occasionem, & periculum adferentes, deserere teneamur.

¶ 3. Alia est occasio proxima per se, alia per accidens. Occasio proxima per se, est *Omne illud, quod attentâ communi hominum fragilitate in peccatum inducere natum est.*

Occasio proxima per accidens est, *Quod ex singulari genio, complexione, seu dispositione hujus persone ipsam ad peccatum certò, aut verisimiliter inducet.*

Hanc divisionem, & definitionem tradit S. Car. Borrom. p. 2. cap. 16. *Sub occasionem peccati mortalis omne illud cadit, quod peccandi mortaliter causam administrat, eò quòd hujusmodi est, quòd vel per se in peccatum inducat, vel eâ occasione confitens usque adeò ad peccatum allicitur, ut certò Confessarius metuere possit, quòd ex perverso, quem induit, habitu in posterum non magis abstinabit, quàm prius, si in iisdem occasionibus versetur.*

Verùm cap. seq. Vir sanctus ita pergit: *Alterius generis occasiones, quæ videlicet ex conditione peccantium sumuntur, ea facta sunt, quæ etiam si*

etiamsi per se licent, tamen probabiliter timetur, ne is, qui confitetur, in eadem ipsa, qua olim admisit, peccata relapsurus sit, si in iisdem operibus, in quibus antea versatus est, perseverat. Tales ob mundi corruptelam plurima esse solent, in castris esse, mercaturam sequi, magistratus obire, Advocati, & Procuratoris officia exercere, aliaque id genus, qua, dum quis tractat, fit saepe, ut vocibus blasphemis, furtis, iniustitiâ, calumniis, odiis, fraudibus, perjuriis, & aliis ejusmodi farina criminibus, quibus Deus offenditur, tantam sibi eorum consuetudinem adsciverint, ut conjecturari liceat, si in iisdem officiis maneant, cum se rursus haec occasiones oblatura sint, quod fortiozem animum ad resistendum peccatis non opponent, quam hactenus fecerint, quodque inde sequitur, in idem lutum ex integro prolabantur.

§. 2. Expenduntur cætera hanc materiam concernentia, & per particulares casus dilucidantur.

CASUS XXX.

Quid agendum, ubi Pœnitens in occasione proxima peccati mortalis deprehenditur?

R. Eum perperam Absolvi, qui peccati mortalis occasionem proximam, dum potest, renuit deserere. Ratio plana est, quia talis Pœnitens efficaci proposito cavendi mortalia destituitur, immò ipsa voluntas permanendi in tali occasione lethale peccatum est, verumtamen Confes-

sa-

Confessarius talem Pœnitentem sinè omni salutis remedio imprudenter abjiceret. Ea namque ipsi præscribenda sunt remedia, quibus peccati periculum imminui, & occasio proxima in remotam immutari queat.

CASUS XXXI.

Quidam nobilis &c. ità occasionibus peccatorum irretitus deprehenditur, ut occasiones proximas, puta liberiùs conversandi cum altero sexu &c. evitare non posse sinè periculo infamia, vel aliquo incommodo corporali confiteatur; quid agendum?

R. Confessarius talem nobilem &c. non absolvat, nisi occasiones deseruerit: dum enim duo occurrunt mala, juxta dictamen rectæ rationis minus est diligendum. Hinc Christus Dominus, *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te.* Potest tamen fieri, quòd Pœnitens occasionem proximam peccati nec teneatur deserere, nec possit, quod declarabit sequens

CASUS XXXII.

Mulier nupta ob suam infirmitatem facillimè irritatur leviusculis conjugis sui, & liberorum defectibus, ac eapropter illis grande assuevit imprecari in alium: Potestne Confessarius suadere tali mulieri, ut torum fugiat, maritum, liberosque deserat?

R. Nequaquam: periculum enim esset ex utraque parte in manifestum incontinentiæ periculum incidendi.

Similem casum approbat exemplum famulisi ille sit in obsequio familiæ admodum honestæ, & ex aspectu filiarum, ancillarum &c. non semel

pravæ

pravæ libidini consentit, vel occasione famulo-
rum ibidem commorantium sæpè in mortiferam
effervescit passionem; non semper ejusmodi
cohabitationem rescindere debet: fieri enim
potest, ut rescissio illa permansione ipsâ sit peri-
culosior, si nempe ubique paria, vel majora
libidinis incentiva respectu hujus personæ nata
sint occurrere: absolvendi tamen non sunt simi-
les, nisi postquam adversus circumstantias ad
peccatum inducentes satis fuerint confirmati.

CASUS XXXIII.

*Confessarius deprehendit Pœnitentes aliquos in
proxima peccati mortalis occasione constitutos, pro-
mittunt se eam mox abscissuros. Queritur, an
dictis eorum mox possit acquiescere, & Absolutio-
nem impendere?*

R. Nequaquam: Sed diligens examen instituen-
dum est, an idem in antea actis confessionibus promi-
serint: si quidem polliciti fuerint, nec tamen stete-
runt verbo, non est, quod Confessarius fidem ad-
hibeat, sed Absolutionem differat, donec sint ab
occasione sejuncti, & quidem donec aliquo tempore
eam non repetentes vixerint. Ita S. Eranc. Sales.
in Constit. & Instruct. Synodalibus tit. 9. cap. 5.
Ratio plana est, quia Confessarius meritò potest
ambigere, an voluntas occasionem deserendi sit
seria, & efficax ob fidem toties ruptam, & tam
sanctè datam. Eâdem ratione, qui in confessio-
nibus præcedentibus addixit, se famam injustè
læsam reparaturum, aut rem alienam redditu-
rum, non nisi peractâ restitutione, absolvendus est.

Im-

Immò, quàmvis Pœnitens promissum nunquam violaverit, ubi tales sunt circumstantiæ, ex quibus Confessario metus suboritur, ne restitutio postea omittatur, V. G. quia Pœnitentem pecuniis nimis addictum deprehendit, vel suæ æstimationis tenaciorem, quàm verbum detractorium facilè revocet, restitutio famæ, & pecuniæ absolutioni præmittatur. Cæterùm subindè necessarium non est, ut restitutio præviè fiat. Casus in promptu est.

Vir timens Deum ex Confessario, se obligatione restitutionis gravatum, intelligens illicò se promptum exhibet, ut rem alienam restituat, neque aliquid advenit, quod timorem ingerat, ne ab executione propositi postea retrahatur, non video, cur statim Absolutio ipsi impendi nequeat, modò cætera adsint.

Similiter Pœnitens in proxima occasione positus deprehenditur, & numquam ad eam deserendam monitus fuit, jamque periculum suum, & obligationem cernens, se mox eam relicturum proponit, asspondet; aliquando etiam ante occasionis rescissionem absolvi posse videtur, modò adsint propositi efficacis indicia, Explorandum interim, utrùm in ejusmodi occasione frequenter ceciderit, ita ut quædam affectio, seu propensio nascitur, quia ex hac, similive causa, absolutionem differendam esse, satis constat.

C A S U S XXXIV.

Mercator mercaturam non solet agere sine usuris, mercium fraudibus, mendaciis &c. opifex festi-

festis, æquè ac profanis diebus occupatur, nec se solum ad similem modum, verùm etiam totam familiam habet distentam. Quid agendum?

R. Omnes, qui sunt huiusmodi, vel negotium ipsis periculosum deponant, vel saltem absque licentia, & obedientia pii, atque probati Sacerdotis non exercent: qui quidem hominem eo modo constitutum absolvere non debet, si existimat ad eadem peccata rediturum, quamdiu in antiqua occasione perseverat, sed æquum est, ut vitæ emendatio, & quadam illius approbatio per temporis intervallum expectetur. S. Car. Bor. p. 2. cap. 17.

CASUS XXXV.

Pœnitens confitetur, quòd quotidie choreis interstis periculosus, tabernas frequentet, in quibus alii ad ebrietatem, alii ad lulum vetitum inducuntur, ipse tamen, ut ait, in huiusmodi occasionibus aut raro, aut numquam deliquit; quaritur an possit Confessarius prudenter permittere, ut pergat iis interesse?

R. Neg. Fortè hîc mentitur iniquitas sibi: non enim capio, quid velint SS. PP. passim clamantes, periculosa esse prælia castitatis, frequentiore ibidem esse pugnam, & ratiorem victoriam. Ætate provecti, & pietate maturi, opum, & honorum contemptores hîc cespitant, & subinde labuntur, quî homines pleni vanitate, sui, mundique amantes in ipso ætatis æstu, cum personis alterius sexûs ad lasciviæ irritamentum veste, voce, gestu, & blandiloquentiâ compositis familiariter conversantes, corridentes,

nugantes, choreas ducentes, vel alias vanitates, & fortè fœditates videntes, ab omni periculo sint remoti, vix video.

Finge nihilominùs, Pœnitentem rariùs, aut numquam lapsum, nec hoc casu permittenda ipsi conversatio: 1. Quia, quamvis gratiâ Dei hactenus steterit, ubi alii ceciderunt, timere meritò potest, ne & ipse tandem corruat. 2. Quia, alios ad easdem occasiones, in quibus forsan peccabunt, allicit, vel, ut in illis permaneant, confirmat. 3. Quia, Pœnitens fortè aliis est occasio, vel objectum peccati, ut dictum est fol. 59.

C A S U S XXXVI.

Pœnitens intendit contrahere matrimonium cum persona, quâ usque ad illud tempus fuit abusus; queritur, an capax sit Absolutionis, si non nisi communiem, & facilem adhibuerit preparationem?

R. Licèt occasio peccati in posterum committendi per matrimonium auferenda sit, rarò tamen talis esset illicò absolvendus, si non nisi perfunctoriè, se præparaverit, quia seria peccati commissi detestatio ex dilectione Dei proveniens in hoc casu moraliter certis non elucet iudiciis, imò varia sunt, quæ Confessario prudens dubium ingerere queunt: etenim animus ejusmodi sordibus immersus, non facilè, citòque ab illis averti, & ad Deum converti per amorem solet. Casus moralis necessitatis, qui hîc occurrere possunt, modò non attingo.

C A S U S XXXVII.

Quid agendum Confessario, quando dubitat, an

V.G.

V.G. sponsa ad Absolutionem sit disposita, si omnia iam ad nuptias parata sint, & matrimonium sine eius infamia, populique scandalo differri nequeat?

Re. Quòd hinc ratio sufficiens adesse videatur Absolutionem conditionatè impendendi, modò valdè probabile sit, ipsam esse verè conversam. Hæc tamen cautio adhibenda est, ut ipsa, quamvis sic absoluta, non communicet, nè periculum sacrilegii incurrat, utque postea confessionem illam, utpote verisimiliter effectū vacuam, rejiceret.

Quemadmodum Confessarius in similibus casibus tantum sub conditione Absolutionem elargiri potest, ita par est, ut Pœnitentes tantum conditionatè, si nempe benè sint dispositi, Sacramentum suscipere velint.

Ceterum Pastores monere tenentur sponso, ut non statuam diem matrimonii contrahendi, nisi se consulto. Proponant insuper, quòd subinde impedimenta quædam Sacramentorum occurrere possint, & potissimum matrimonii, ob quæ omninò conveniens esset, ut prius confiteantur, quàm tempus matrimonii ineundi figant.

CASUS XXXVIII.

Sponsus, & Sponsa inter se habuerunt commercium carnale, quod Sponsus ipsa diâ, quâ contracturus est matrimonium, ultrò confitetur: absolutâ confessione, succedit sponsa: certum est, quòd alterum Confessarium non accesserit, in Confessione tamen de copula, cum sponso habita, se non accusat,

Y

cujus

*cujus tamen recentem satis supponitur habere memori-
am: quid agendum?*

R. Quidam censent, eam de aliis quibusdam peccatis examinandam, & tandem inter illa, an impudicè attigerit suum sponsum, aut similia in se commiserit? Ut sic à longè circa peccatum copulæ scrutinium instituat. Nec indè putant sequi, quòd Confessarius utatur scientiâ ex Confessione habitâ; sed tantùm tunc illa scientia memoriâ ipsi refricât, quâ scit se posse & debere facere illam interrogationem.

Alii censent, sponsum post Absolutionem esse rogandum, ut extra Confessionem declaret, sub promisso tamen illâ scientiâ non utendi, nisi, quatenus saluti sponsæ expedit.

Sunt, qui consulunt, ut animarum director, quàm primùm ad Confessiones excipiendas fuerit admissus, penes se generatim statuât examinare, si qui fortè ad se veniant ejusmodi, idque sive aliundè aliquid sciat, sive non, cùm sibi constet similia peccata inter sponfos quandoque committi.

Sed quid, si sponsa nullâ ratione induci queat, ut crimen confiteatur, quid aget Confessarius? Si sponsam sinè Absolutione dimittat, scientiâ ex Confessione sponsi haustâ, cum gravamine sponsa utitur, si Absolutionem ei impendat, videtur Sacramentum exponendum periculo nullitatis?

R. Non displicet mihi opinio, quæ arbitrat, Absolutionem sub conditione impertientiam: sic enim reverentiæ Sacramenti consulitur, & usus

& usus scientiæ ex Confessione acceptæ, cum gravamine sponsæ neutiquam adhibetur.

Casum hanc materiam directè concernentem de famulo, vide suprà fol. 62.

A P P E N D I X

De Remediis præscribendis tum generalibus, tum particularibus Pœnitenti, tempore dilatæ Absolutionis.

§. I. Præscribuntur generalia.

ORDINARIUS differendæ Absolutionis finis est, ut confitens intereà à peccatis abstinere discat, & ad veram conversionem disponatur; ea proinde isti præscribenda sunt, quibus in ejusmodi persona utrumque opportunè procuretur. Inter hæc quædam sunt generalia, quæ ad vitanda quævis peccatorum genera, & ad conversionem à quibuslibet peccatis valent. Quædam specialia, quæ ad vitanda certa peccata valent, V.G. libidinem, iram, intemperantiam &c.

Ad conversionem à quibuslibet peccatis juvat frequenter æternitatis ac novissimorum recordari, certis temporibus pro gratia conversionis orare, præcipuè mentaliter, eleëmofynas corporales, si Pœnitens sit in statu, aliæque opera misericordiæ præstare, ut Deus gratiam veræ conversionis misericorditer donet; coram Deo sæpissimè agnoscere humiliter, quòd homo suis viribus semetipsum convertere non possit, &

ideò illi, qui rebelles nostras ad se potest compellere voluntates, indefinenter supplicare, ut ab ipso convertatur.

Præterea, sicuti specialium virtutum exercitia, & speciales Pœnitentiæ, ac mortificationes specialiter valent ad conversionem à vitiis contrariis, ita quarumlibet ferè virtutum exercitia, & qualibet ferè Pœnitentiæ, ac mortificationes valent generatim ad conversionem à quibuslibet peccatis.

Quæ ad conversionem à peccatis deserviunt, etiam solent deservire ad vitanda peccata, ad quæ vitanda insuper necessarium, ut constans jubeatur externas peccatorum occasiones fugere, internas contrariis actibus impugnare, & officiis suis tam generalibus hominis Christiani, quàm specialibus statûs, &c. sedulò incumbere.

§. 2. *Specialia præscribenda Libidinosi.*

PRÆter generalia hætenus expressa (quibus adde humiliter etiam aliorum preces pro sua conversione implorare) dantur specialia, quæ radici, occasionibus, & mediis specialium vitiorum opponuntur contrariè, vel contradictoriè.

1. Radici libidinis, id est concupiscentiæ carnis spectanti ad tactum, opponuntur contrariè, quæ corpus cruciant in tactu; contradictoriè cessatio ab iis, quæ causant delectationem tactûs, quæ proinde, servatâ debitâ proportione, injungi poterunt, vel, si aliunde superveniant, ut morbi, paupertas, officii, opificii, aut statûs mole-

lestiæ, injungi poterunt, ut in salutis remedium acceptentur.

2. Præscribendum erit, ut occasiones, & media ad libidinem (qualia esse possunt, cum personis quibusdam alterius sexûs habitare, conversari, oculos in eas defigere, de illis frequentius cogitare, obscœnas statuas, ac imagines contemplari, libros impudicos, amatorios, de mulierum qualitatibus, ac affectibus tractantes, legere, otari, diutiùs, quàm justa necessitas exigit, lecto inhærere) præscribendum inquam erit, ut tempore dilatae Absolutionis non solum ab ipsis cessetur, verùm, ut, servatis servandis, Pœnitens intrerà adhibeat ea, quæ similibus occasionibus & medijs contrariantur: V. G. ut pro conversatione cum impudicis ejusdem sexûs, sit conversatio cum hominibus pietati & castitati deditis; ut pro frequentatione loci minùs honesti & casti, sit frequentatio templorum, &c. & maximè injungenda sobrietas in cibo & potu, & abstinentia à certis cibis & potibus libidinem magis irritantibus: specialiter quoque injungenda, quæ acediæ opponuntur: nam uti plerisque libidinem causat intemperantia, ita non paucis acedia.

§. 3. *Præscribenda adversus Iræ, proximi Odium, &c.*

Iræ & odio directissimè contrariatur beneficere (maximè in eadem materia) eidem illi personæ, adversus quam habiti fuerunt dicti

342 TRACT. DE SACRAM. POENITENTIÆ.
affectus mali. Hoc proindè, ut tempore dilatè
Absolutionis fiat, injungendum

1. Vel, si non possit in eadem materia, bonum erga illam personam operetur in aliis materiis: item, si non possit erga eandem personam, agat erga conjunctas, vel, si non possit erga præsentem, operetur bona erga absentem, vel potius, ut omnia illi præstet, si potest. Et hæc quidem secundùm oppositionem contrariam, sub quibus comprehendo etiam petitionem veniæ, & alias similes offensæ reparationes.

2. Præscribenda, quæ diminuunt, aut tollunt dictorum affectuum radicem, quæ in quibusdam est avaritia, in aliis superbia, in nonnullis rerum parvarum nimia æstimatio, aut amor commoditatis: quibus omnibus per contrariantia media occurrendum, prout etiam externis dictorum affectuum occasionibus, ut sunt conversari cum iracundis, cum litigiosis, cum habentibus modum agendi irritantem, vel cum aliis personis, quæ gloriam in vindicta constituunt: & pari ratione cavenda lectio librorum, & spectacula Comædiarum, quibus ejusmodi affectus lectoribus aut spectatoribus imprimuntur.

3. Non credo, utiliter suaderi semper, ut conversatio cum persona, à qua quispiam offensus fuerit, deseratur: contingit sapiùs, ut hoc modo ira & odium non tollantur, imò verò foveantur.

§. 4. *Præscribenda Detraкторibus, & Calumniatoribus.*

1. PRÆter generalia, quæ tempore dilatae Ab-
solutionis quibuslibet sunt utilia, illis, qui
aliis falsò imposuerunt, injungendum, ut im-
posturam retractent, eo scilicet modo, quo &
publico (si indè nocumentum acceperit) & huic
personæ speciali restituant, quidquid per im-
posturam ablatum est. Hinc impostura facta
apud paucos sæpè insufficienter retractatur apud
illos solos, apud quos immediatè facta est; & quæ
propagata est per libellos, insufficienter retractas-
tur vivâ voce.

2. Pro hac restitutione debet Confessarius
sæpè magis esse sollicitus, quàm pro restitutione
summæ notabilis furto ablatae, cum illa ob no-
cumenti magnitudinem sæpè sit magis arcta,
& ob propagationis periculum sit ordinariè
magis festina.

3. Inquirendum, quæ fuerunt imposturæ istius
radices, sive originales affectus, ut, illis de-
prehensis, injungantur remedia, quibus fiat,
ut ab ipsis affectibus cessetur, & ut pro illis con-
trarii affectus induantur.

§. 5. *Præscribenda intemperantibus.*

1. INTemperantibus injungi potest, ut caveant
immoderationem cibi, & potûs, item ut
paulatim, & pedetentim addiscant etiam absti-
nere ab his infra moderationem, ut quibusdama

speciebus cibi, aut potûs, quæ magis exstiterunt intemperantiæ materia, aut in quas major propensio, vicibus aliquot, aut tempore definiendo, vel omninò non utantur, vel minùs utantur. Et hæc quidem veluti, non modò ad satisfactionem, sed etiam ad curationem, & præservationem conducunt, magis tamen juvant, quæ opponuntur contrariè, putà quæ gustum non tam delicatè afficiunt, in quibus tamen cavendum absolutè, ne sanitatem lædant, aut aliàs non congruant.

2. Præscribenda etiam, quæ dictarum intemperantiarum occasionibus opponuntur. Occasiones esse possunt convivias, certa loca, V. G. frequentare popinas, conversari cum intemperantibus, extra tempus refectionum cibum, vel potum sumere in quantitate, otio, melancholiâ, acediâ, aut tetrâ curis animum gravare.

3. Utî his contradictoriè opponitur illorum omissio, ita contrariè, pro conviviis, personis intemperantibus, officia Divina, personas pietati, ac specialiter sobrietati deditas frequentare: otio autem, & commestationibus contraria sunt, eorum tempora statûs, & officii functionibus, ac quibusvis pietatis exercitiis impendere, & specialiter intemperantiæ mala, bonis temperantiæ, & tempus æternitati comparare, ac hominis novissima sedulò expendere, melancholiæ, acediæ, & tetrâ animi curis, studium orationis, bonæ conscientiæ, & promptissimæ submissionis erga Divinam providentiam opponendum est.